ÉLETÜNK

LV. évf. 1–2. szám

Az európai magyar katolikusok lapja

2023. január–február

„Isten hozott Benneteket, kedves magyar hívek!”
XVI. Benedek pápa szavai és emléke a szívünkben

Tíz – lassan tizenegy – évvel ezelőtt történt. Jakab Antal püspökké szentelésének 40. évfordulója alkalmából (2012. február 13.) a Jakab Antal Keresztény Kör a kerek évfordulóval való egyezőség jegyében *„40 év, 40 ember – Jakab Antal püspök nyomdokain Rómában”* jelmondattal egyhetes zarándoklatot szervezett Rómába, hogy felkeresse, a maguk eredeti valójában megtekintse és fejet hajtson mindazon intézményekhez és helyszínekhez kapcsolódó emlékek előtt, ahol a néhai gyulafehérvári főpásztort először az egyházjog doktorává avatták, majd pedig püspökké szentelték. Ezen a zarándoklaton, a 2012. február 15-i általános pápai audiencián XVI. Benedek pápa életre szóló élménynyel ajándékozott meg bennünket, amikor a zsúfolásig telt VI. Pál kihallgatási csarnokban ezt mondta nekünk magyarul:

„Isten hozott Benneteket, kedves magyar hívek! Nagy szeretettel üdvözöllek Titeket, különösen is azokat, akik Budapestről, Ausztriából, Németországból és Erdélyből érkeztek! Az Örök Város szent helyeinek látogatása erősítse meg odaadástokat az apostolok tanúságtételére épülő Egyház iránt. Szívesen adom rátok és jószándékaitokra Apostoli Áldásomat. Dicsértessék a Jézus Krisztus!”

Kedves Szentatya! Sohasem feledjük hozzánk intézett szívélyes szavait! Emlékét a szívünkben szeretettel megőrizzük! Mind-

Fotó: Gulyás László

azért, amit az isteni örök igazság hirdetéséért tett, amit Egyházunk és az emberiség javára cselekedett, jutalmazza meg Teremtője és Megváltója!

Varga Gabriella, Vencser László
a Jakab Antal Keresztény Kör alapító-vezetői

Erdő Péter bíboros, prímás így búcsúzott XVI. Benedek emeritus pápától

Mély fájdalommal fogadtam Benedek pápa halálhírét. Teológusként, bíborosként, hivatalban lévő, majd visszavonult pápaként meghatározó személyisége volt Egyházunk életének. Világosságot és derűt sugárzott még gyengesége és betegsége éveiben is. Személyében korunk legnagyobb katolikus teológusa távozott közülünk.

Érezte, értette az idők jeleit. Szívében hordozta a II. Vatikáni Zsinatot, amelynek – szakértőként – még résztvevője volt. Látta az Egyházunkat, Európát és az emberiséget fenyegető veszélyeket, de tisztában volt a megnyíló távlatokkal és reménységünk okával is. Tudta, hogy a hit területén is létezik igazság, és hogy azt szeretetben kell képviselni. Ugyanakkor utolsó nagy enciklikájában *(Caritas in veritate)* hitet tett amellett, hogy a társadalmi téren megnyilvánuló szeretet is az igazságban gyökerezik, ebből nyeri hitelességét: a társadalomban hirdette meg Krisztus szeretetének igazságát.

Igazi európai volt. Tudta türelmesen meghallgatni mások véleményét. Figyelembe is vette az így felmerült szempontokat döntései során. A párbeszéd embere volt. A merev formalizmus éppúgy távol állt tőle, mint a kislelkű önfeladás. Jürgen Habermas-szal folytatott dialógusa világnézetünk és kultúránk alapvető kérdéseivel néz szembe. Jól ismerte és értette magyar népünk gondjait és örömeit, szeretettel és érdeklődéssel kísérte a budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus eseményeit is.

Továbbra is érvényesek Ferenc pápa róla mondott szavai: *„Mindnyájan érezzük spirituális jelenlétét, tudjuk, hogy imáival elkíséri az egész Egyházat […] teológiai munkássága továbbra is gyümölcsöző és hatékony.”*

Jelmondata ez volt: *„Cooperatores Veritatis”* – Az Igazság munkatársai. Nem csupán vágyak és vélemények hullámzásának fogta fel a teológiát, de a többi tudományokat sem, hanem az igazság őszinte, módszeres és szenvedélyes keresésének. A katolikus hitet pedig a változó korok emberéhez változó nyelven szóló, de azonosságát és folyamatosságát megőrző, igaz tanításként élte meg és adta elő. Ennek az igazságnak az alapja és teljessége maga Krisztus, aki valódi történelmi személy, akinek a tanítását, életét, halálát és feltámadását történeti forrásokból és az Egyház hagyományából valóban megismerhetjük. Ezért írta Benedek pápa – teológiai munkásságának betetőzéseként – A *Názáreti Jézus* című könyvét, mely bölcs üzenet és megerősítés számunkra.

Első ünnepélyes pápai szentmiséjének homíliájában Jézusról beszélt, aki jó pásztorként megkeresi és vállára veszi az eltévedt bárányt. Ez az eltévedt bárány – mondta – maga az emberiség!

Jézusnak, a jó pásztornak ebben a nagyszerű küldetésében volt munkatársa Benedek pápa, ebben kell részt vennie az egész Egyháznak is. Bízunk benne, hogy Benedek pápa már a Mennyei Atya házából kíséri imájával ennek a nagy műnek a teljesítését.

Erdő Péter bíboros, prímás,
esztergom-budapesti érsek
(Forrás: Esztergom–Budapesti Főegyházmegye)

Pihenése legyen csendes!

XVI. Benedek emeritus pápát 2022. január 5-én helyezték végső nyugalomra Rómában. A Szent Péter téren közel százezer hívő, köztük számos hivatalos küldöttség előtt bemutatott, latin nyelvű gyászszentmisén mintegy 150 bíboros, 500 püspök és ötezer pap koncelebrált. Ferenc pápa így búcsúzott elődjétől: *„Isten hívő népe egybegyűlve elkíséri pásztorát és az Úrra bízza az ő életét. Ahogyan az evangéliumi asszonyok, mi is úgy vagyunk itt a hála illatszereivel és a remény kenetével, hogy még egyszer megmutassuk neki a szeretetet, amely nem vész el; ugyanazzal a kenettel, bölcsességgel, kifinomultsággal és odaadással akarjuk ezt tenni, mint amelyet ő tudott kiterjeszteni az évek során. Együtt akarjuk mondani: »Atyánk, kezedbe ajánljuk az ő lelkét.« Benedek, a Vőlegény hűséges barátja, legyen teljes örömöd, amikor már végleg és mindörökre hallod az Ő hangját!”* Benedek pápa a Szent Péter-bazilika altemplomában várja a feltámadást. Legyen csendes a pihenése! *(Szerk.)*

Bízzál az Úrban

Az MKPK külföldi magyar lelkipásztori szolgálatért felelős püspökének 17. körlevele a külföldön élő magyar és magyarul beszélő hívekhez, lelkipásztorokhoz 2022 karácsonyán

Főtisztelendő Paptestvérek! Kedves Magyar Testvéreim!

Az elmúlt évek során sok olyan csapás érte a világot, amelyek mindenütt megváltoztatták létünk megszokott rendjét és újabb kihívások elé állították és állítják külföldi magyar közösségeink életét. A világjárvány, az orosz–ukrán háború, a vele járó szankciók és korlátozások, az energiaválság és árdrágulás egyre inkább megnehezítik nemcsak az egyének, a családok, a társadalmak életét, de azok lesújtanak a külföldi magyar egyházi közösségek életére, működésére és lelki szolgálatára is. A Covid-időszak különösen megviselte külföldi magyar közösségeink életét. A pandémia által kiváltott utazási, gyülekezési korlátozások, egészségügyi és egyéb szigorú rendelkezések megtették a magukét. A világjárvány sok hívőt elriasztott a közösségi élettől és sok olyan hűséges öreget is elvitt, akikre mindig számíthattunk korábban. A résztvevők létszáma megcsappant a vasárnapi szentmiséken. Ehhez sokfelé a külföldi munkavállalók hétvégi ingázása is hozzájárult. A Covid-19-vírusjárvány idején sok külföldi magyar munkavállaló és család települt haza. Nagy lett és sokrétűvé vált a külföldön élő magyar hívek elvándorlása határainkon kívül, az idegenben: nagy lett a fluktuáció, a mobilitás. „Oda megyünk, ahol munkát találunk”, avagy kedvezőbb feltételeket a tanulásra, a továbbképzésre, a tapasztalatszerzésre, az üzleti sikerre – mondogatják többen. A külföldön élő magyarok hazatelepülése 2010-től dinamikusan fokozódik, míg a kivándorló magyarok száma egyre csökkenő tendenciát mutat (KSH, HG tanulmány, ms). A régi külföldi magyar templomokhoz, egyházközségekhez, missziókhoz kötött övezeti, nagyvárosi lelkipásztori szolgálat, hívek és papok hiányában, esetleges elköltözések miatt, többfelé megnehezül, felbomlik vagy éppen ellehetetlenül. Az elmúlt két esztendő során rohamosan és drasztikusan csökkent a külföldi magyar lelkipásztorok száma. Elhunyt 20 elsősorban nyugdíjas pap; hazatelepült 8, nyugdíjba ment egy, szolgálatát feladta egy. Ez összesen 30 lelkész. Helyükbe érkezett mindössze négy. Míg a pandémia előtt a külföldön élő magyar lelkipásztorok száma még 88 volt, mára ez a szám mintegy 60-ra csökkent.

Helyenként a befogadó egyházak is nyomást gyakorolnak a külföldön élő magyar közösségekre és ezek tagjaira: „itt élnek már régen, ismerik a nyelvet, minek még nekik magyar mise” – ismételgetik a befogadó egyházak vezetői. Mindez új kihívások elé állítja a létszámában csökkenő és helyenként kiöregedő külföldi magyar közösségeket, híveket és papokat, egész külföldi magyar lelkipásztori szolgálatunkat.

(folytatás a 2. oldalon)

Építő töltekezés a kismartoni papi találkozón

A világjárvány miatti két alkalom kimaradása, azaz három év után 2023. január 9–11. között ismét megtartották hagyományos év eleji háromnapos találkozójukat az osztriai magyar és magyarul beszélő katolikus lelkipásztorok. Pál László házigazda, a burgenlandi magyar nyelvű pasztorációért felelős püspöki vikárius, Kismarton-szentgyörgyi plébános meghívására tizennégyen érkeztek Burgenland tartomány székhelyére, hogy beszámolókkal, tapasztalatcserével, lelki programokkal éljék meg a jubileumi – tizedik – találkozót, gazdagítsák az új év első napjait és bátorítsák, erősítsék egymást.

A nyitóestén a közös vacsorát követő beszélgetésen először Vencser László ismertette az *Életünk* újságnak a biztos anyagi háttér hiánya miatti aggasztó helyzetét, és ösztönözte társait arra, hogy előfizetők toborzásával próbálják támogatni a lapot. Az ő szavai után minden jelenlévő beszélt egyéni örömeiről és gondjairól, hangsúlyozva, mennyire örülnek a kismartoni együttlétnek. Az ilyenkor szokásos püspöki meghívás ezúttal elmaradt, mivel Ägidius Zsifkovics, az egyházmegye főpásztora ezen a napon a bécsi dómban a XVI. Benedek emeritus pápa lelki üdvéért bemutatott szentmisén koncelebrált.

A találkozás központi programja a rőtfalvi (Rattersdorf) Mária-kegyhely felkeresése volt. Ott előbb megismerkedtek Burgenland legrégibb, XII. században épült és a török uralom után újjáépített templomának történetével, majd közösen szentmisét mutattak be. Annak kezdetén Ghinari Johann, a temesvári egyházmegyéből elszármazott helyi plébános köszöntötte a vendégeket, s kifejezte örömét, hogy az idei találkozó programjaként az ő szolgálati helyének meglátogatását választották. A szentmise főcelebránsa Vencser László volt, a szentbeszédet Szabó Ernő linzi magyar lelkész, a Linzi Egyházmegye idegen nyelvű pasztorációjának 2022. július 1-jétől kinevezett új irányítója tartotta (aki Vencser Lászlótól vette át a megbízatást). Személyes hangú beszédében úgy fogalmazott: életünk minden napja karácsony, mert ha eleget teszünk a szeretet által történő tanítás és gyógyítás feladatának, akkor hozzájárulunk ahhoz, hogy Jézus embertestvéreinkben is megszülethessen. A szentmisén az eddig említettek mellett koncelebrált még Augusztinov Sebestyén, Egri (Szomszéd) Tamás, Gáspár Albert, György Alfréd, Holló István, Ilk Anton-Joseph, Jän Wechter, Molnár Ottó, Szabó Jenő és Varga János. A lelkipásztorok a szentmise egyetemes könyörgéseiben imádkoztak a közelmúltban eltávozott XVI. Benedek emeritus pápa, Szabó Ferenc jezsuita szerzetes, Ugri Mihály gráci magyar honfitársuk és mások lelki üdvéért.

A csoport az ebédet Kőszegen fogyasztotta el, majd betértek Lékán (Lockenhaus) az 1600-as évek közepén Nádasdy Ferenc által építtetett katolikus templomba, fejet hajtottak az annak kriptájában nyugvó történelmi személyiségek emléke előtt, majd a főhajóban elénekelték a *Salve Regina* Mária-antifónát. Innen Lókra (Unterfrauenhaid) utaztak, a ditrói származású vendégszerető házaspár, Szőcs Manyi és János otthonába, ahol hamisítatlan erdélyi ízek mellett igazán jó hangulatban töltötték el az estét. Természetesen nem hiányozhatott a dalolás sem.

A találkozó január 11-én délelőtt a szálláshelyen (a kismartoni Park Hotelben) ért véget. A lelkészek így búcsúztak el egymástól: *„Viszontlátásra, 2024. január 8-án!”*

(VG)

Változások az *Életünk* újság életében 2023-ban

Mindenekelőtt a Jóisten kegyelmeivel bőségesen elárasztott, egészségben eltöltött, örömökben, boldog pillanatokban gazdag, békét hozó új esztendőt kívánok minden kedves olvasónknak, munkatársunknak, önkéntesünknek, partnerünknek és támogatónknak-segítőnknek!

Mielőtt mondandóm lényegére térnék, engedjenek meg egy kis szemezgetést az elmúlt bő félévi híradásokból:

Június: „A Mediaworks tartalomfejlesztésért felelős vezérigazgató-helyettese a lapok munkatársai előtt bejelentette, hogy határozatlan időre felfüggesztik a *Figyelő* és a *Világgazdaság* nyomtatott kiadását a növekvő energia- és papírárak miatt."

Július: „Tulajdonosi döntés értelmében a Magyar Hírlap Kiadói Kft. 2022. július 11-től határozatlan időre felfüggeszti a *Magyar Hírlap* napilap nyomtatott kiadásainak megjelentetését."

Augusztus: „Nem jelenik meg nyomtatásban csütörtöktől a *Szatmári Friss Újság.* A visszalépés okai a megugró energia- és papírárak." „Felfüggeszti a *168 Óra* hetilap megjelenését a Michaeli, Schwartz & Brit Média Holding Zrt. Továbbá az ingyenesen terjesztett *Pesti Hírlap* sem tér vissza, annak ellenére, hogy korábban még csak a nyárra függesztették fel a megjelenését."

Szeptember: „Sajnálattal közöljük, hogy a *Moldvai Magyarság* folyóirat 2023-tól befejezi működését, utolsó lapszámunk 2022 decemberében fog megjelenni."

Október: „Pontosan három évvel a nyomtatott *GameStar* utolsó lapszámának megjelenését követően a Project029 kiadó újabb veterán kiadványa búcsúzik a tintától és az újságosoktól. Az 1992 januárja óta havonta jelentkezett *PC World* magazin utolsó lapszáma a 2022. decemberi lesz." „A nehéz gazdasági helyzet és annak valószínűsíthetően hosszabb távú fennmaradása arra kényszerít bennünket, hogy a tevékenységeinket átszervezzük az év végéig. A legészszerűbb döntés ebben a helyzetben, hogy 2022. december 30-tól felfüggesztjük a nyomtatott lapok kiadását, a lapterjesztést és kézbesítést, valamint a lapkereskedelmet" – tette közzé közleményét a Príma Press Kft., amely több magyar nyelvű erdélyi lap, köztük a *Krónika,* az *Erdélyi Napló* és a *Székelyhon* kiadásáért felel.

November: „December 16-án jelenik meg a *Váci Napló* utolsó nyomtatott lapszáma."

December: „Az 55. évfolyamában járó *Színház* folyóirat nem jelenik meg többet nyomtatott formában. A decemberi lapszámmal a nyomtatott kiadás – a szerkesztőség kezdeményezésére és a Színház Alapítvány kuratóriumának jóváhagyásával – megszűnik."

Az imént felsoroltakhoz hasonló hír megfogalmazására mi egyelőre nem készülünk. Egyelőre. Azonban mindenkinek tudnia kell, hogy a bizonytalanság az *Életünk* újság feje fölött is ott lebeg, még akkor is, ha minden elképzelést felülmúló mértékben készek vagyunk áldozatok vállalására a lap megmaradása érdekében.

Az első és legfontosabb változás 2023-ban az lesz, hogy a január–februári számunk, a nyárihoz hasonlóan, összevontan jelenik meg. Az így elmaradó hétoldalnyi tartalomtól azonban nem fogjuk megfosztani az Olvasókat, hanem a következőképpen fogjuk azt pótolni: a 7. oldalunkon korábban rendszeresen elhelyezett miserendet csupán alkalomszerűen fogjuk közölni, a fennmaradó alkalmakat pedig felhasználjuk arra, hogy ezen a felületen is olvasmányos tartalmakat helyezzünk el. A 2020. év végén kiküldött kérdőívünkön olvasóink nagy többsége amúgy is azt jelezte, hogy elegendőnek tartaná, ha a miserend kéthavonta, negyedévente vagy még ennél is ritkábban jelenne meg a lapban. Ebben az évben pedig pontosan ez fog történni. Terveink szerint az első félévben is egyszer és a második félévben is egyszer közöljük majd a miserendet.

Másik változás, hogy minden eddiginél élőbb, időszerűbb témákkal fogjuk felépíteni hasábjainkat. Ragaszkodni fogunk ahhoz, hogy a szerző is kortársunk legyen és a téma is az aktuálisak közül kerüljön ki. Ennek a hangsúlyát, dominanciáját már most észlelhetik oldalainkon.

Harmadik változás, hogy sem az adományozók, sem az ajándék-újságelőfizetést eszközlők névsorát nem közöljük. Erre a fokozott óvatosságra az egyre szigorúbb adatvédelmi szabályozások intenek bennünket. Ha valaki mégis azt szeretné, hogy adományozása vagy ajándék-újságelőfizetése tényét közzétegyük a lapban, akkor azt külön jelezze nekünk az *iroda@szerkesztoseg.net* e-mail-címen.

Felhívjuk szíves figyelmüket arra, hogy kiadóhivatali és szerkesztőségi e-mail-címünk megváltozott. **Az új cím**: ***iroda@eletunk.net,*** ezzel egyidejűleg pedig a *szerkesztoseg@eletunk.net* cím megszűnt!

Minden olvasó nevében hálás szívvel köszönjük előfizetéseiket és adományaikat, amelyekben kifejeződött az újság megmaradásának, megmentésének Önök által vélelmezett fontossága, szükségessége. Mindezek mellett azonban fontos az állami támogatás, valamint az újsághoz kapcsolódó nagyprojektek megléte is. E három tényező együtt képes az újság működését biztosítani. (Eddigi három évünkért sohasem lehetünk eléggé hálásak Önöknek, a Bethlen Gábor Alapnak és a Magyarság Házának.) Reméljük, hogy ezek a feltételek, miként 2020-ban, 2021-ben és 2022-ben, úgy idén is teljesülnek és a lapnak lesz jelene, sőt remélt jövője is.

Kérjük és köszönjük Olvasóink imáit, amelyekkel bizonyosan előmozdíthatják a lap fennmaradásához szükséges feltételek ez évi teljesülését is és ezzel a lap feje felett lebegő – hisszük, hogy átmeneti – bizonytalanság eloszlását.

Tekintettel a kiélezett helyzetre, a későbbiekben is időről időre hírt adunk majd lapunkban a dolgok alakulásáról. Addig is, vigyázzunk magunkra és egymásra! Boldog új évet még egyszer mindannyiunknak!

Varga Gabriella
felelős kiadó, főszerkesztő

Ferenc pápa imaszándéka januárra

A nevelőkért. Imádkozzunk, hogy a pedagógusok hiteles példát adjanak azáltal, hogy versengés helyett testvériségre tanítanak és különösen is segítik a legkiszolgáltatottabb fiatalokat.

Ha testvériesebb világot szeretnénk, akkor szükséges, hogy megtanítsuk a fiataloknak, hogy ismerjék el, becsüljék meg és szeressék a többi embert, függetlenül attól, hogy hogyan néz ki és hol született.

„Ismerd meg magadat" – ez a jól ismert elv (principle) határozta meg mindig a nevelést. Mindazonáltal nem szabad figyelmen kívül hagynunk a többi lényeges alapelvet sem: „Ismerd meg a testvéredet", ami abban segít, hogy megtanuljuk befogadni a másikat, „Ismerd meg a teremtett világot", ami abban segít, hogy megtanuljunk gondoskodni közös otthonunkról, és „Ismerd meg a természetfölöttit", hogy meg tudjuk tanulni az élet nagy titkának megbecsülését. Törekszünk arra, hogy biztosítsuk azt az egységes formációt, aminek a végén megismerhetjük önmagunkat, a testvéreinket, a teremtett világot és a Természetfölöttit. Nem hallgathatjuk el a fiatal generáció elől azt az igazságot, amely értelmet ad az életnek. A vallás mindig is kísérte a nevelést, kapcsolódott hozzá a különféle tevékenységekben. Ahogy régen, úgy most is vallási hagyományaink bölcsességével és emberségével kívánunk előmozdítani egy olyan megújult nevelést, ami segíti, hogy világunkban növekedjen a testvéri összetartozás érzése. Ha a múltban a különbségek inkább elidegenítőként hatottak is ránk, ma a gazdagság jele számunkra. Különböző módokat mutat meg arról, hogyan tudunk Isten felé haladni, és arra tanítja a fiatalokat, hogyan lehet kölcsönös tisztelettel élni együtt. Emiatt a nevelés arra kötelez, hogy soha ne használjuk Isten nevét arra, hogy igazoljuk az erőszakot és a gyűlöletet más vallási hagyományokkal szemben. Arra kötelez, hogy a fanatizmus és fundamentalizmus minden formáját elutasítsuk, és mindenkinek megvédjük a jogát ahhoz, hogy lelkiismerete szerint válasszon és cselekedjen. Ha a múltban a vallás nevében történt is diszkrimináció etnikai, kulturális, politikai és egyéb kisebbségekkel szemben, ma szeretnénk megvédeni minden kisebbség önazonosságát és méltóságát, hogy ezáltal tanítsuk meg a fiataloknak a másik hátrányos megkülönböztetés nélküli elfogadását. Ezért a nevelés arra kötelez bennünket, hogy úgy fogadjuk el az embereket, ahogy ők megteremtődtek, és nem aszerint, ahogy mi jónak látjuk, és anélkül fogadjuk el, hogy elítélnénk őket. Ha a múltban a nők, gyermekek és a leginkább sérülékeny személyek nem is mindig kapták meg a kellő tiszteletet, ma szilárd elhatározásunk, hogy megvédelmezzük ezeket a jogokat, és megtanítjuk a fiataloknak, hogy annak hangjává váljanak, akiknek nincs hangjuk. Ezért a nevelés azt a kötelezettséget rója ránk, hogy szakítsunk minden erőszakkal, ami az ember erkölcsi és fizikai integritását veszélyezteti. A nevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz a felismeréshez, hogy a férfiaknak és a nőknek ugyanolyan méltóságuk van. *(Ferenc pápa, 2021)*

Hiba György SJ

Bízzál az Úrban

(folytatás az 1. oldalról)

Bizonyos szempontból a közlekedési és kommunikációs lehetőségek is megnehezítik a külföldi magyar lelkipásztori szolgálatot: híveink gondolnak egyet és hazarepülnek, a nagy ünnepeket és szabadságukat itthon töltik. A modern digitális távközlési eszközökkel folyamatosan tartható a kapcsolat a szülőfölddel. A távolságok összezsugorodtak. Az online misék elszaporodtak, mindezek minden jó és rossz következményével. A magyar médiumok legjobb kulturális és egyéb adásai bárhol foghatók a világon. Sokak számára már ez is elegendő ok arra, hogy mellőzzék a külföldi magyar közösségek vallási és kulturális kínálatait.

Aztán többen vannak, akik csak rövid időt akarnak eltölteni külföldön azzal a céllal, hogy minél jobban megismerjék a helyi nyelvet és kultúrát. Ők ezért tudatosan is kerülik a magyar kapcsolatokat külföldi tartózkodásuk idején.

Akik tehették, hazatelepültek a járvány idején, mások elvonultak a közösségektől vagy félnek (ismét) bekapcsolódni azokba. A világjárvány külföldi magyar lelkipásztorkodásra és közösségekre gyakorolt káros következményei még egy ideig biztosan kísérteni fogják közösségépítő munkánkat külföldön. Az elszegényedés, az árak emelkedése és a takarékossági intézkedések többfelé megnehezítik a közösségszervezés munkáját. Az orosz–ukrán háború következményei egyelőre még beláthatatlanok.

Aztán tapasztalható az is, hogy a gyermekek többfelé elveszítik magyar anyanyelvüket. Fokozódik az asszimiláció nyomása. Sok magyar családban háttérbe szorulnak a keresztény értékek, a nemzeti értékek kikopnak vagy elveszítik korábbi jelentőségüket. A Szent István-i örökség, a keresztény magyarság sokak számára már nem jelent értéket. Számunkra mindez az idők jele, külföldi magyar lelkipásztori és hazafias szolgálatunk nagy kihívása, és ezzel mindnyájunknak számolni és foglalkozni kell.

Jóllehet több pap nélkül maradt külföldi magyar egyházközség, misszió, egyházi közösség napjainkban elnéptelenedett és megszűnőben van, ugyanakkor mégis reményteljes jelenségként mutatkozik külföldön, hogy többfelé újabb kis egyházi közösségek, csoportok alakulnak pap nélkül. Világviszonylatban összesen mintegy 15-20 ilyen kis egyházi közösségről van tudomásom. Ezek elsősorban a hitüket és magyarságukat komolyan vevő, elkötelezett világi hívek összefogása és szorgoskodása által kezdenek kibontakozni. Mindez azt mutatja, hogy a sok nehézség és megpróbáltatás ellenére, kis leleményességgel, igyekezettel és szoros összefogással mégiscsak elősegíthetjük a magyar jövőt külföldön: megtalálható annak lehetősége, hogy ápoljuk őseink szent hitét és gazdag örökségét. A világi hívek sokfelé megtalálják annak lehetőségét, hogy összefogjanak és közösen keressék a keresztény és magyar megmaradás lehetőségeit. A külföldi magyar papok és hívek legutóbbi budapesti konferenciája ösztönzést jelentett arra, hogy az idők jeleinek megfelelően, az új körülmények között is új utakat keressünk mindannak megőrzésére, ápolására, ami számunkra külföldön is szent és felejthetetlen érték. *„Sok jó ötlettel és rengeteg kapcsolattal gazdagodva jöttünk vissza"* – írta nekem később egyik résztvevő, és így folytatta: *„A konferencia egyedülálló alkalmat biztosított arra, hogy a világ magyarjai lelkipásztori ellátásának jelenét, kihívásait, örömeit és nehézségeit együtt lássuk és tanuljuk. Az a pár budapesti nap egyedülálló eseménynek és élménynek adott időbeli keretet, amit magunkkal tudtunk hozni. ... A legfontosabbnak azt tartom, hogy fórumot találtunk a D50-ben rendezett konferencián, ami megerősít és lendületet ad"* (NN).

Kedves Magyar Testvéreim! Bárcsak a mi köreinkben is érvényesülne a II. Vatikáni Zsinat optimizmusa: *„Krisztus, aki feltámadásával átvette az uralmat... Lelkének erejével mindjárt működni is kezdett az emberek szívében: nem csupán a túlvilág vágyát ébreszti fel, hanem éppen ezáltal élteti, megtisztítja és erősíti a nemes kezdeményezéseket, amelyekkel az emberiség nagy családja emberségesebbé teszi a maga életét és e célja szolgálatába állítja az egész földet"* (GS 38).

A magam részéről továbbra is vallom, hogy a külföldön élő magyar papok és hívek legfőképpen azzal szolgálják egyházunkat, népünket és hazánkat, ha buzgón és hiteles módon teljesítik saját keresztény küldetésüket és hivatásukat a maguk helyén: a családban, a magán- és közéletben egyaránt.

Bárhogyan is csűrjük-csavarjuk a dolgot, a jézusi tanítványok küldetése itthon és külföldön mindig ugyanaz: *„Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek"* (Mk 16,15). Az a feladatuk, hogy osztogassák az Élet Kenyerét (Jn 6,48) és csillapítsák a szomjazók szellemi, lelki és testi szomjúságát környezetükben (Jn 4,14). Jézus nem azt parancsolta nekik, hogy látványos, számokban is mérhető sikereket érjenek el, hatalmas és virágzó közösségeket létesítsenek, hanem azt, hogy hirdessék az evangéliumot, akár alkalmas, akár alkalmatlan, nagy türelemmel és hozzáértéssel, legfőképpen saját keresztény magatartásukkal és hiteles tanúságtételükkel (vö. 2 Tim 4,2). A tanítványok feladata az, hogy teret készítsenek az Úr Lelkének, és engedjék, hogy tüze bevilágítson a sötétség berkeibe, megtisztítsa, kiszabadítsa és megerősítse az embert hitben, reményben és szeretetben. Az adventi szent időben legtöbbször ezt így halljuk: *„Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit"* (Mt 3,3).

Ez az igehirdetés, jóra tanítás és nevelés nem hiábavaló fáradozás. Sem a családban, sem a templomban, sem az iskolában. Meghozza gyümölcsét. *„Az Isten szava ugyanis eleven, átható és minden kétélű kardnál élesebb, behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit"* (Zsid 4,12). Bölcsessége behatol a testnek minden zugába, a csontokba is a velőkig (vö. Péld 20,27). Az Úr szava nem hiúsul meg, eléri célját: *„Amint az eső és a hó lehull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, és termővé, gyümölcsözővé teszi, hogy magot adjon a magvetőnek és kenyeret az éhezőnek, éppen úgy lesz a szavammal is, amely ajkamról fakad. Nem tér vissza hozzám eredménytelenül, hanem végbeviszi akaratomat, és eléri, amiért küldtem"* – mondja az Úr (Iz 55,10). És ez így van minden jó pásztor, szülő és nevelő szavával is. A jó mag kikél, ha előbb elhintjük. Engedjük hát, Kedves Magyar Testvéreim, hogy az Úr Lelke eljöjjön közénk és segítsen gyengeségünkön.

Végezetül megköszönöm a kedves Külföldi Magyar Testvérek minden szolgálatát közös krisztusi küldetésünk érdekében, kívánok Mindenkinek jó felkészülést az Úr érkezésére, áldott, szent karácsonyi ünnepeket és boldog új évet.

Mindezek után pedig, Nagyasszonyunk, a Boldogságos Szűz Mária, Szent István király és a többi Magyar Szent közbenjárására áldjon meg benneteket a mindenható Isten: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

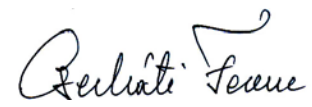

Dr. Cserháti Ferenc c. centuriai püspök,
külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával
megbízott esztergom-budapesti segédpüspök

Búcsúzunk Ugri Mihálytól

Ifjabb Ugri Mihály (Michael Ugri) tette közzé 2022. december 10-én nagyon röviden a hírt: *„Édesapám ma délután békésen elhunyt. Köszi apu – Jó utat! 1931–2022”.* Megrendülten olvastuk. Tudtuk, hogy Misi bá gyengélkedik, de szeptember 12-én még mosolyogva állt a gráci Kálváriahegy-templom búcsúünnepén a magyarok csoportképén. November 28-án már ülve vette át a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozat kitüntetést. És ma már nincs közöttünk. Fájó és pótolhatatlan veszteség érte a diaszpóra magyarságát.

A Grácban élt Ugri Mihály neve fogalommá vált Ausztriában az elmúlt több mint hat és fél évtized alatt. A Magyar Egyetemisták és Öregdiákok Klubja (MEÖK) több periódusbeli elnöke/titkára, ennek elődje, a Diákszövetség énekkarvezetője, a 83. sz. Nagy Lajos Király Cserkészcsapat parancsnoka és a Gráci Magyar Katolikus Közösség (GMKK) volt orgonistája, gondnoka, a Pasztorális Tanács (utóbb nyugalmazott) világi elnöke 2022. november 14-én töltötte be 91. életévét. A *Gráci Magyar Újság*ban néhány évvel ezelőtt Petritz Judit kérdéseire válaszolva beszélt az életéről. Elmondta, hogy Szombathelyen született és Sárváron nevelkedett a nagyapjánál. Visszatekintését így folytatta:

– Az ottani egyházi óvoda és elemi iskola adott alapot egész életemre. Ott kezdtem el ministrálni és ott csodáltam meg először a vonuló cserkészeket. Nagyapám halálával új élethelyzetbe kerültünk. Az új helyen, Szentgotthárdon is ministráltam, majd 4-5 gyermekkel énekeltem reggelenként a miséken. A háborús, világeszméket váltó években lettem gimnazista. A cserkészet tanított meg az *Isten – Haza – Embertárs* szeretetére. 1944–1945-ben a légiriadók alatt a gimnázium udvarán futóárkokból figyeltük a Grác feletti légiharcokat. Kapualjakból néztük a visszavonuló német csapatokat, majd pincékbe bújtunk a »felszabadító« szovjetek elől. A front megakadt, és az oroszok velünk, civilekkel ásatták lövészárkaikat. Április 4-e után ismét iskola lett az iskola, a tananyagban helyet kapott a béke.

Misi bá a háború után orgonálni tanult. 1948-ban betiltották a cserkészetet is; szülői engedéllyel közel 120 gyermek járt a kolostori „napközibe”. Erre és az ezutáni időkre így emlékezett:

– Az apátságot gyermekkacaj töltötte be. Mi, felsős diákok tanultunk és játszottunk velük. A virágzó közösséget két atya lelki és szellemi tápláléka éltette. A párt persze mindenről értesült. A szülőket, diákokat párttitkárok és igazgatók citálták maguk elé. Azután 1950-ben egy júniusi éjszakán elhurcolták a cisztereket. Rövidesen nekem is mennem kellett. Mielőtt újra haza tudtam menni, közel egy évig éltem titokban a ciszter közösségben. Ez mind az egyházellenes Rákosi-korszakban volt. A kaszagyárban lettem segédmunkás, onnan hívtak be katonának. A két év alatt nem sikerült átnevelniük. Azután ismét a kaszagyárban dolgoztam, majd a postára kerültem és letettem az érettségi vizsgát. Bérmaapám helyett orgonáltam, halála után utódja lettem. A párttitkár az orgonálás miatt ki akart rúgatni a postáról. Az ’56-os forradalom alatt aktív tagja voltam a Nemzeti Bizottságnak. Nagy Imre november 4-i szózata után lehajtott fővel, búcsúzás és cél nélkül hagytam el hazámat. Irány az ismeretlen idegen volt.

Három, Grácban töltött nap után a schielleiteni menekülttáborban, a barokk kastélyban kapott szállást. December 24-én vitték volna tovább, de ő az utazás helyett az éjféli misét választotta. Így maradt stájer földön – és ott is élt hatvanhat éven át, a magyarság ügyéért elkötelezetten.

Holló István gráci magyar lelkész az *Életünk* újság 2021. decemberi számában többek között ezt írta róla: *„…Misi példaként áll előttünk Jézus Krisztusba vetett hitével, családja, egyháza és magyar népünk iránti hűséges szeretetével és segítőkészségével. … Mint az azt megelőző évtizedekben először Nyers János atyával közösen, úgy az elmúlt évtizedben is nyughatatlanul tevékenykedett a Gráci Magyar Katolikus Közösség ügyeiért. Szívén viselte annak alakulását… Erejéhez mérten, vagy talán azon felül is, sokat tett a Gráci Magyar Újság fennmaradásáért és a magyar programok szervezéséért. Nemcsak a Stájerországban élő magyarok lelki életének ügyében, hanem magyar nyelvünk és kultúránk terjesztésében és ápolásában is erején felül teljesített. Évtizedeken keresztül szervezte a mariazelli gyalogos zarándoklatokat, kirándulásokat. Mások megsegítésébe sem fáradt bele. Ami sokak számára természetes – hogy minden vasárnap magyar nyelvű szentmise van Grácban orgonakísérettel –, az mind az ő évtizedeken keresztüli szorgalmának és buzgalmának eredménye: minden vasárnapra keresett papot 1995 és 1997 között, azután pedig minden vasárnapra orgonistát. Attól sem riadt vissza, hogy lengyel és horvát diákokat szólítson meg, akik azóta is örömmel kísérik magyar énekeinket.”*

Kilencvenedik születésnapja alkalmából Deák Ernő főszerkesztő is köszöntötte Ugri Mihályt a *Bécsi Napló* hasábjain. Ezt írta róla és hozzá: *„Évtizedek óta ismerve emberségedet, magyarságodat, fennhéjázás nélkül állítható: Te vagy a gráci magyarok lelke… A Diákszövetségtől a Nagy Lajos Király Cserkészcsapat alapításáig és fenntartásáig mi mindent megtettél azért, hogy fennmaradjon magyar életünk. Aztán mindennek fejébe összegyűjtötted és nagyrészt kéziratba foglaltad a gráci magyarok történetét, ami még kiadásra vár…”*

Amikor lakóhelyéről és ahhoz fűződő kedves emlékeiről kérdezték Ugri Mihályt, ezt válaszolta:

– Grác kedves városom, amely családom és osztrák barátaim által otthonom lett. Szeretem utcáit, ódon házait, mert közöttük sétálva magyar emlékekre találok. A sok élményből nehéz bármit is kiemelni. Talán a Diákszövetségünk 1956 és 1964 közötti aranykorát, az énekkarunk ökumenikus baráti közösséget alkotó, időt és távolságot legyőző erejét, vagy az áldozattal járó, de élményekben gazdag húszévnyi cserkészmunkát. Öröm számomra, hogy egyházközségünkben szolgálhatok Istennek. Életem legjelentősebb eseménye a családalapítás, amely nekem hazát, életemnek új célt és értelmet adott. Nem tudok eléggé hálás lenni családomnak.

Ugri Mihály hitvese, a német anyanyelvű Prassl Ingrid tizennyolc éves volt, amikor elkezdte tanulni a magyar nyelvet. Misi legfőbb segítsége és támasza volt, akiről családi vendégkönyvükben egy bejegyző így fogalmaz: „a szíve is magyarul dobog”. Egy leány- és egy fiúgyermeket neveltek, utóbbitól nyolc unokájuk van.

***

Először 2008. november 16-án találkoztam vele, amikor a vasárnapi szentmise után Grácban a Welsche-templomban a könyv alanyával együtt bemutattuk az *Itthon és otthon – Vencser László 60 éve* című interjúkötetemet. Azután 2015 és 2017 között a Petőfi Sándor Program és a Kőrösi Csoma Sándor Program ausztriai ösztöndíjasaként többször volt alkalmam találkozni vele, vendégeskedni náluk és közösségüket közelebbről is megismerni. Legutóbb a *Keresztény Élet* hetilap 2022. január 9-i számának *Világiak az egyházban* című rovatában mutattam be Ugri Misi bát az olvasóknak. Azelőtt és azután az *Életünk* újsággal kapcsolatosan váltottunk leveleket, hiszen az újság gráci terjesztését ő végezte.

***

Orbán Viktor miniszterelnök felterjesztésére Novák Katalin köztársasági elnök a 321/2022. (XI. 18.) KE határozata alapján 2022. november 9-én, Ugri Mihály, az Ausztriában élő magyarság nyelvi és kulturális identitásának megőrzése érdekében példaadó odaadással több mint hat évtizede végzett szolgálata, különösen a Mindszenty–Vadon emlékzarándoklat, illetve a helyi magyar egyetemi és cserkészélet területén meghatározó tevékenysége elismeréseként a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje polgári tagozat kitüntetést adományozta. Ezt Csicsely Tamás sikeres kezdeményezésének köszönhetően Nagy Andor, Magyarország ausztriai nagykövete, Rudolf Roth tiszteletbeli konzul és Bencsik Dávid, az Agrárminisztérium nemzetközi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára adta át 2022. november 28-án Grácban.

Bencsik Dávid az átadás napján ezt írta közösségi oldalán:

„Az Ugri házaspárt, Misi bácsit és feleségét, Ingridet 1995 óta ismerem. Ekkor kezdtem el szüleimmel együtt részt venni a szervezésükben akkor már 13 éve működő Mindszenty–Vadon Emlékzarándoklaton Grác és Máriacell között, amelyet idén éppen 40. alkalommal tartottak meg a gráci magyarok. Ezen sajnos nem tudtam jelen lenni, mert a súlyos hazai kihívások és a nagycsalád nem tették lehetővé, de édesanyám képviselte családunkat idén is. A gyalogos zarándoklatot Mindszenty hercegprímás és a ’80-as évek elején Grácban autóbalesetben elhunyt magyar orvos, a magyar közösség másik kiemelkedő alakja, dr. Vadon Pál emlékére szervezik meg azóta is minden évben.

Ugri Mihály és felesége, Prassl Ingrid a kitüntetéssel a kezükben

Misi bácsi volt az ausztriai magyarság közösségi, kulturális és nyelvi megmaradásának egyik pillére mindig is, aki szinte a mai napig azért dolgozik, hogy a ma már 3-4. generációs ’56-os ausztriai magyar diaszpóra megmaradjon nyelvi és kulturális öröksége tudatában, ismeretében. Több mint fél évszázadon keresztül volt ő motorja a magyar közösségnek, aki életét teljes mértékben a szolgálatnak szánta: szerényen és kötelességtudóan élt a magyarság szolgálatában. Gratulálok, Misi bácsi!”

Lapunk januári számába tervezett gratulációnkat Misi bá nem várta meg. Előrement…

Utolsó útjára sokan elkísérték

Ausztriából – többek között Bécsből, Linzből – és Magyarországról érkező magyar és osztrák hívek és papok sokasága búcsúzott Ugri Mihálytól 2022. december 17-én Grácban. A lelki üdvéért a St. Veit-templomban bemutatott kétnyelvű szentmise főcelebránsa Molnár Ottó gráci magyar lelkész volt. A szentmise kezdetén méltatta Ugri Mihály hat évtizedes tevékenységét, emlékeztetett elévülhetetlen érdemeire, különösképpen is azokra, amelyeket a cserkészet terén szerzett. A szentmisén koncelebrált Vencser László emeritus ausztriai igazgató, Varga János, a Pázmáneum rektora, Németh Zoltán celldömölki és Fodor János devecseri plébános.

Szentbeszédében Vencser László visszaemlékezett a Kálváriahegy-templom 2022. szeptember 12-i búcsúünnepére, amelyen egy kis magyar csoporttal Ugri Misi és felesége, Ingrid is jelen volt. Az ezt megörökítő fénykép az *Életünk* novemberi számának címoldalán is látható volt. Vencser László visszaidézte: Ugri Misivel számos alkalommal lehetősége nyílt találkozni az elmúlt harminc év alatt, konferenciákon, szentmiséken és főként a bécsi igazgatóság által szervezett tanulmányi utakon.

Az evangéliumi szakaszt Varga János a család kívánsága szerint Szent János evangéliumának 12. fejezetéből olvasta. *„Ha a búzamag nem hull a földbe és nem hal el, egyedül marad. Ha azonban elhal, gazdag gyümölcsöt hoz”* – Jézus ezzel a mondattal nem a halálról, hanem az életről beszél, arról az életről, amely a felebarát iránti szeretetet is jelenti – mutatott rá a szónok, és hozzátette: Ez volt Ugri Misi élete. Ő teljes életet élt, amint ezt a család a gyászjelentőben is megfogalmazta: *„Kiteljesedett életed után hazatértél Istenhez. Nemcsak a családodról gondoskodtál nagy szeretettel, hanem az erődet és életedet embertársaidnak is szentelted. Számtalan maradandó nyomot hagytál magad után, amelyekért mélységesen hálásak vagyunk.”* Vencser László így folytatta: *„Kedves Misi, családoddal együtt mi is hálásak vagyunk a te életedért. Mint cserkész benne volt életprogramodban az Isten, a haza és a felebarát iránti szeretet mindenek felettisége. Teljes életet éltél, különféle megbízatásokat vállaltál itt a gráci magyar közösségben. Kedves Misi, az emberek számára olyan voltál, mint a mai evangélium Fülöp apostola, akihez Jeruzsálemben a görögök azzal a kéréssel fordultak, hogy mutassa meg nekik Jézust. Hozzád is nagyon sokan fordultak Grácban, hogy mutasd meg nekik Jézust és a magyar közösséget, és Ingriddel együtt ezt meg is tettétek. Te példakép voltál mindannyiunk számára, és most ott vagy, ahol Jézus, aki a mai evangéliumban így szólt: »Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is.« Kedves Misi, nyugodjál békében! Isten Veled! Viszontlátásra!”*

A szentmise végén a család nevében lánya, Katalin búcsúzott édesapjától, majd a gráci és az ausztriai magyar közösségek képviseletében is többen elköszöntek tisztelt, becsült és szeretett barátjuktól.

A temetőben a szertartás után Misi bá sírhantja mellett a cserkészek és a jelenlévők elénekelték ezt az átírt szövegű estéli éneket:

Adjon Isten jó éjszakát,
küldje hozzám őrangyalát,
terjessze rám szent áldását,
így köszöntöm Szűz Máriát!

Köszöntsük a Szűz Máriát
Vele együtt ő Szent Fiát,
Jézus, Mária szent neve
legyen nekünk örömünkre.

Íme eltűnt a fényes nap,
nem lesz nekem már egy holnap.
Számadásom immár egész,
itt vagyok a nagy útra kész.

Íme sötétben maradok,
Jöjjetek élő csillagok,
Ragyogjatok élő tüzek
dicsőült mennyei szentek!

Lám, én őrző szent angyalom,
Most már elnyel a sírhalom,
míg a testem nyugosztalom,
Te légy égi kalauzom!

Ámen.

Ezt a Magyar Himnusz eléneklése követte, amelyet a Misi bá (betegség miatt jelen nem lévő) fia által meglepetésnek szánt fúvósok kísértek.

***

A négyoldalas emlékkép előoldalán egy faragott, ülő Mária-szobrot látunk, bal karján a Kisdeddel és jobb karján magyar nemzeti színű szalaggal. A belső oldalon Ugri Mihály fényképe fölött magyar nyelven ezt olvashatjuk: *„Isten, álld meg a magyart!”* A következő oldalakon német nyelven áll egy-egy gondolat, egyik P. Franz Pilz verbita szerzetestől: *„Rendkívüli kegyelem otthon lenni egy olyan közösségben, amelynek gyökerei és célja Istenben van”,* a másik pedig Albert Schweitzertől: *„Az életben egyetlen dolog fontos: a szeretetnek a nyomai, amelyeket távozásunkkor magunk mögött hagyunk.”*

***

Életműveddel, amit magad után hagytál, és az irántad érzett szeretetünk által szívünkben, emlékeinkben örökké élni fogsz, a valóságban azonban nagyon fogsz hiányozni, Misi bá… Pihenj csendesen az örök hazában! Ingrid, Neked és az egész családotoknak pedig adjon a Jóisten vigasztalást!

Varga Gabriella és
az Életünk újság szerkesztősége
(Fénykép: Bécsi Magyar Nagykövetség)

Gyermekeknek

A szent „kéménysepő”

Lassan vége a télnek, s bízom benne, hogy vele együtt a megfázásos betegségek időszakának is. Remélem, Te idén megúsztad az influenzát, én bizony hetekig nyomtam az ágyat gyengén, erőtlenül. Ráadásul még a hangom is teljesen elment, meg sem tudtam szólalni, annyira fájt a torkom. Természetesen felkerestem a háziorvosomat, aki felírt többféle gyógyszert is: kanalas orvosságot, öblögetőszert, szirupot, tablettát, de sajnos nem használt semmi. A rokonság persze jobbnál jobb házi praktikákat ajánlott: mézes tea, gyógynövények, fekete retek, gyömbér. Édesapám pedig a gyermekkoromból már jól ismert mentolos cukorkára hívta fel a figyelmemet: *„Ez a torok kéménysepője! Biztosan segíteni fog!”* Kipróbáltam mindent, és néhány nap múlva úgy éreztem, valóban kicsit jobban vagyok. De még nem gyógyultam meg teljesen.

Eljött a február, és a hónap elején már részt tudtam venni a szentmisén. A mise végén egy különös szertartást végzett az atya: két, összekötött gyertyával áldást adott torokbetegség és minden más baj ellen. Szent Balázs napján, február 3-án végzik a balázsáldást, Szent Balázs ugyanis a tizennégy segítőszent egyike.

A következő egy-két napban olyan gyorsan javulni kezdett a torkom és a közérzetem, hogy szinte már el is felejtettem, milyen fájdalmaim voltak korábban. Visszamentem a háziorvoshoz, és örömmel újságoltam, hogy megszűnt a torokfájásom. *„Na látja, jó, hogy követte az útmutatásaimat, szépen bevette a gyógyszereket, így nem csoda, hogy néhány nap alatt meggyógyult!”* – mondta bölcsen a doktor. A családtagok is örömmel nyugtázták, hogy hatásosak voltak a házi praktikák: *„Na ugye, nemzedékek óta tudvalevő, hogy a gyógyteák villámgyorsan elűzik a torokfájást!”* Édesapám is elégedetten mondta: *„Látod, fiam, a torok kéménysepője megtette a hatását!”*

Természetesen mindenkinek megköszöntem a sok tanácsot és segítséget, hiszen valóban, biztosan mindegyik gyógymód hozzájárult a gyors javuláshoz. Ám a legnagyobb hálával Szent Balázsnak tartozom. El is mentem a templomba kinyilvánítani a köszönetemet. Hiszen ő volt az én torkom igazi „kéménysepője”.

Kovács Péter

Felfogás az anyaságról

A közismert francia filozófusnő, történész és a tekintélyes párizsi főiskola, az *École Polytechnique* professzora, Elisabeth Badinter több könyvében is foglalkozott a nők szerepével a modern társadalomban. A budapesti Európai Könyvkiadó gondozásában *Egy anya konfliktusai – Mária Terézia, az uralkodó és gyermekei* címmel nemrég megjelent kötetében behatóan elemzi az anyaság kérdését. A több mint 300 oldalas könyvéhez levéltárakban éveken át kutatta az uralkodó számos, eddig nem publikált levelét is, hogy még élesebb képet rajzolhasson arról az anyáról, aki minden egyes gyermekéért felelősnek érezte magát, nehézségeikért őt is bűntudat gyötörte és sokat szorongott sorsuk alakulásáért.

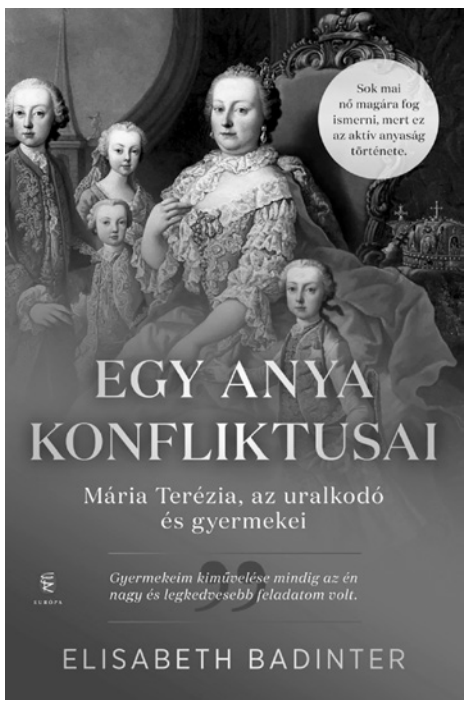

Elisabeth Badinter szerint Mária Terézia *„az anyák történetének új fejezetét testesíti meg, amelyben sok mai nő magára fog ismerni, mert ez az aktív anyaság története”.* A könyvből megtudjuk, hogy a XVIII. század elején már nyílt titok volt, hogy az akkori Európa egyik legjelentősebb hatalmának, a Habsburg Birodalomnak országait VI. Károly német-római császár leánya, Mária Terézia örökli. Az is köztudott volt, hogy a császári méltóságra kizárólag férfiak voltak jogosultak, azonban a magyar királyi trón megszerzése a Pragmatica Sanctio révén komoly esély mutatkozott az uralkodó legidősebb leánya számára. És ezt Mária Terézia érvényesíteni is tudta, mert a pozsonyi országgyűlésen a magyar főnemesek előtt gyámolításra szoruló asszonyként jelent meg karonülő kisfiával, a későbbi II. Józseffel. A császári korona pedig 1745-ben annak a Lotharingiai Ferencnek került a fejére, akihez Mária Teréziát már gyerekkora óta gyengéd szálak fűzték és akivel közel három évtizeden át boldog házasságban élt.

Elisabeth Badinter könyvéből kitűnik, hogy a szerző mintegy párhuzamba állítja a ma élő dolgozó, egyben pedig gyermekeket nevelő nőket Mária Teréziával, aki példásan össze tudta egyeztetni a családjáról való gondoskodást, így egyebek között megtalálni a megfelelő nevelőt leányai és fiai számára és biztosítani nyelvtanulásukat, valamint nem csak békeidőben megfelelni az általa vezetett óriási birodalom követelményeinek. Mindebben segítségére volt mély istenhite, ez minden nehéz órájában erőt adott vállalt feladatainak folytatásához. Az anyaságról vallott felfogása erősen különbözött korának igencsak hűvös gyerek–szülő kapcsolatától, ugyanis az akkori szokások szerint a nemesség körében dajkák, majd nevelők foglalkoztak a felnövekvő nemzedékkel, Mária Terézia viszont jelen volt a gyermekei életében még akkor is, amikor már megházasodtak és elhagyták a bécsi udvart.

Elisabeth Badinter egy korábban közzétett könyvében a XVII. századtól napjainkig elemezte az anyai érzés történetét, és rámutatott arra, hogy mekkora fejlődésen ment át ez az alapjában véve kulturális normáktól függő magatartás. A XVIII. század végéig az anyákat általában nemigen rendítette meg dajkaságba adott kicsinyeik elhalálozása, de a XIX. századtól, a polgárosodás korától már szent dolognak minősült az anyai szeretet. A szerző Mária Terézia szerepét a közelmúltban megjelent könyvében korát megelőző példaként mutatja be, akinek élete tanúságtétel volt az anyai hivatás természetszerűsége mellett, azonban a tizenhat gyermek felnevelésében méltó társa volt hőn szeretett férje, Lotharingiai Ferenc, aki mintegy modern férjként vette ki a részét a családon belüli szerepvállalásból is. *(Elisabeth Badinter: Egy anya konfliktusai – Mária Terézia, az uralkodó és gyermekei, Európa Kiadó, Budapest 2022)*

Vincze András

Zöld zeke

Mese Petőfi Sándor születésének 200. évfordulójára

A múltnak tenyeréből kiveszek most egy mesét, megtudhatjátok, ki viselte ezt a híres zöld zekét.

Petőfi Sándor nagyon szerette a zöldet, akárcsak szülőföldjét, a hatalmas Alföldet.

A természet zölden a legszebb, s benne a végtelen róna, Petőfi sok verset írt róla.

De sokat is nélkülözött, mert a költőnk sorsa akkoriban bizony nem volt habos torta.

Követte őt a szegénység, akárcsak egy szolga, bár tehetségével valamivel jobbra fordult dolga.

Midőn egy kis pénz került a zsebébe, zöld zekét vett rajta és öröm ült keblébe.

Úgy érezte, költőhöz illően öltözhet fel végre, s járhat-kelhet benne mindenhol kedvére.

Az ám, csakhogy másnap reggelre kelve, lába kelt a zöld zekének, sehol sem lelte.

Kapta magát, zeget-zugot kikutatott érte, de bizony a zeke nem lett meg estére.

Álmában a remények erdejében járva, megpillantotta Zöldföld kapuját kitárva.

Mit lát, mit nem lát, látja: kapu mellett zöldember ül, szemében a könny csak úgy gyűl. Kezében lantja, s szomorúan játszik egy dalocskát rajta. Petőfi hallgatta, ugyan nem zavarta.

A zöldember így dalolt:

– Földemet el kellett hagynom, a királynak fájt a hangom.

A világon minden zöldet, Zöldföldjére összszegyűjtet.

Aki parancsát kerüli, annak feje keserüli.

Zöldföldön már nincsen ember, csak szolganép, aki nem mer.

Az igazság szólt a számon, el is űztek hét határon.

Idegen! Gyere csak közelebb mellém, látom te igaz vagy, ha nem csal az elmém.

Dalom, ha szíved meglágyította, segíts Zöldföldnek! – kiáltotta.

Legyél a királyunk, azzá fogunk tenni! Gyerekként te is az akartál lenni!

Petőfi:

Mikor gyerek voltam?
Kinn az utcán házunk előtt
Játszottam a porban,
Már ott az járt a fejembe:
Ha belőlem király lenne![1]

– No, gyere velem bátran – intett a zöldember –, s király leszel, már ma!

– Jól van, megnézem én azt az országot – szólt Petőfi hangos torokkal –, s beszélek a királyotokkal!

Útkereszteződéshez értek napnyugtára, hol a zöldember ezt adta tudtára:

– Figyeld majd a zenét, ha arra mész, megtalálod a keresett zekét!

Nagyon szűk arra az ösvény, mert a király nem épített utat, a fösvény!

Ég veled! – még ennyit mondott, s reménykedve elbúcsúzott.

Petőfi a szűk ösvénynek alig látta partját, pókhálók, óriás páfrányok fonták körbe karját. Egyszeriben haramia állta el az útját, elérte ugyanis Zöld Marci tanyáját.

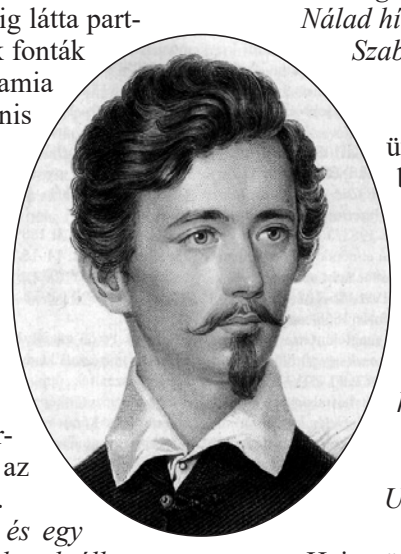

Bokrok közé búvik, onnan ugrik elő,
Úgy ragadja torkon, aki arra menő.[2]

– Ide minden kincsed!

– Azt is a mi nincsen? – kérdezte Petőfi, tenyerét kitárva, az útonálló nagy csodálkozására.

– Egy pár elnyűtt csizma és egy verseskötet, ez minden, amivel szolgálhatok neked.

Nincs egyebem ezen a világon, de szívesen osztozom a drága szabadságon.

– Derék legény vagy! – szólt Zöld Marci, bajuszát pödörve. Csapj a kezembe, legyünk barátok örökre!

Zöld Marci betyár volt hírére, de nem volt szüksége a világ kincsére.

Amit a gazdagoktól elvett puskával, a szegényeknek adta Isten áldásával.

Petőfinek tetszett a vakmerő betyár, kezet ráztak, s ketten mentek most már tovább.

Zöldföld határában álltak, mikor nyomukra pandúrok találtak. Ekkor aztán kétfelé váltak.

Zöld Marci elcsalta őket a mocsárba, így sikerült Petőfinek bejutni a várba.

Ül a király nagy kevélyen
A fényes királyi széken,
Magas urak (aljas szolgák!)
Körülveszik, kezét nyalják.[3]

A zsarnok így pöffeszkedett, aki ott volt, mind reszketett. Térdek-fejek hajlongtak, amerre csak nézett. Csúsztak-másztak lábainál gazdagok, szegények. De mit látnak szemei? – ugrik fel mérgesen. Egyedül Petőfi áll ott egyenesen.

– Ki ez az idegen? – kérdezi hidegen.

Petőfi:

Igaz-e, királyom,
Amit mondogatnak?
Nálad híre sincs a
Szabadakaratnak.[4]

A gőgös király akkorát üvöltött, hogy az arca nyomban méregzöld színt öltött:

– Mit merészelsz, nincsen bajod? Adok én, ha úgy akarod!

Petőfi:

Mi volna más bajom nékem,
Mint hogy a királyi széken
Ember helyett vadállat ül,
Uralkodik kegyetlenül.[5]

Hej, szörnyű haragjában a király kékült-zöldült, Petőfi a tömlöc fenekére került.

Csak a hold nézett be hozzá biztatón, sóhajaitól a szíve fájt nagyon:

– Hold, nagy király vagy ott fenn az égen, mégsem tudsz kiszabadítani itt lenn!

Hold:

Inkább volnék a föld utósó szolgája,
Mint az égen az éj ragyogó királya,
Inkább járnék ott lenn koldús bocskorában,
Mint itt járok ezüstsarkantyús csizmában.[6]

Ebben a pillanatban a rácsoknál Zöld Marci vidáman kukucskál.

Petőfi gyorsan egy tervet eszel ki, mert az idő nem vár:

Álmában a király
Nem büntet, nem kegyelmez, nem birál...[7]

Amíg alszik, minden áll. Zöld Marci lován gyorsan száll.

Viszi az üzenetet az éj leple alatt, mindenkinek megsúgja, Petőfi mit akar:

Zöld a Remény színe.
Nem lehet király, ki a reményt veszi el!

Odasereglettek közelről-távolról mind, kik álmodtak már a Szabadságról.

A király ébredezik, katonákért ordítozik.

De a trónus inogni kezd...
Földindulás okozza ezt?
Földindulás: néplázadás!
Gyarapodik szemlátomást.
Mint a folyóvíz a gátot,
Eltépte a nép a láncot.[8]

A király a tömlöcben ül, Petőfi végre jót derül.

Hiába ígér neki aranyat, várat, ő biz nevet rajta párat:

– Király, én szívemben hordom kincseim! Csak zöld zekémért jöttem, ím!

S zeké jét vidáman magára ölti. Megígéri, a királyt egyszer még versbe költi.

A nép ünnepli, éljenezi, Zöld Marci királynak nevezi.

Petőfi Zöld Marcihoz:

Nem a kincs s a hatalom az én álmom, a szabadságért jöttem hozzátok barátom!

Indulnom kell, hí a haza, mert Petőfi a haza fia!

Verseimmel amerre járok, viszem majd a Szabadságot.

S kell a zöld is a zászlóra, piros-fehér lobogóra!

Nem akarok király lenni, csak a nép fiaként élni, halni!

Belle Orsolya

Idézetek Petőfi Sándor verseiből:
[1] Te az enyim, én a tied...
[2] Zöld Marci
[3] A király és a hóhér
[4] V. Ferdinándhoz
[5] Kont és társai
[6] A hold elégiája
[7] Az álom...
[8] A király és a hóhér

Kétszáz éve született Madách Imre

A magyar irodalom és drámaköltészet kiemelkedő alakja, Madách Imre a Nógrád megyei Alsósztregován született 1823. január 21-én, vagyonos középnemesi családban. Édesanyja, Majthényi Anna előkelő lány volt, hozománya a csesztvei kúria és birtok. Édesapját 14 éves korában elveszítette. Négy testvére volt, két fiú és két lány. Magántanulóként tanult, vizsgáit a váci piarista gimnáziumban tette le. Pesten a jogi kar hallgatójaként megismerkedett Kölcsey, Vörösmarty, Bajza, Eötvös, Shakespeare, Victor Hugo műveivel, eljárt a Pesti Magyar Színház előadásaira, olvasta az *Athenaeum* folyóiratot. Latinul, németül, franciául olvasott. 1840-ben Pesten megjelent első verseskötete *Lantvirágok* címmel.

1841-ben befejezte egyetemi tanulmányait és egy év múlva megszerezte ügyvédi képesítését. Balassagyarmaton joggyakornok lett, majd kinevezték aljegyzőnek. Bekapcsolódott a politikába, a centralisták híve volt. Az ellenzék szónokaként vált ismertté a megyében. Később szívbaja miatt le kellett mondania az aljegyzőségről, de továbbra is jelentek meg cikkei a *Pesti Hírlap*ban. Tizenhat évesen írta az első drámáját; *Az ember tragédiája* előtt már hat tragédiája és egy szatirikus vígjátéka volt készen, de egyik sem volt jelentős alkotás. 1845-ben feleségül vette Fráter Erzsébetet. Három gyermekük született: Aladár, Jolán, Borbála. Házasságuk azonban kudarcba fulladt, 1854-ben elváltak.

Betegeskedése miatt Madách nem vehetett részt a szabadságharcban. A családban is sorozatos tragédiák történtek. Forradalmárok rejtegetése miatt feljelentették, 1852. augusztus 20-án letartóztatták. Pozsonyban, majd Pesten raboskodott. Birtoka jövedelmét lefoglalták, de 1853-ban bizonyítékok hiányában elengedték. Madách egy ideig magányosan élt Sztregován. 1859-ben *A civilizátor* címmel komédiát írt Aristophanes modorában (nincsenek felvonások, kardalok tagolják a párbeszédeket).

1859-től 1860-ig írta és 1862-ben jelent meg *Az ember tragédiája.* Műfaja szerint drámai költemény. Az először itt elhangzó *„Megy-é előbbre majdan fajzatom”,* valamint a *„Mondottam ember: Küzdj, és bízva bízzál!”* mondatok legismertebb irodalmi idézeteink közé tartoznak. Az írót a Kisfaludy Társaság és az Akadémia is tagjai sorába választotta. 1860–1861-ben megírta *Mózes* című drámáját, amely már nem tragédia, hanem dramatizált eposz, és amelyben bibliai történetet mesél el: ahogy a népvezér Mózes szembekerül a „hitvány tömeggel”. 1860–1861-ben ismét bekapcsolódott a politikába, Nógrád megye országgyűlési követévé választotta. 1861-ben a pesti országgyűlésen a radikálisabb határozati párthoz csatlakozott. Egészségi állapota egyre romlott, 1864. október 5-én Alsósztregován halt meg. (Kép: Morelli Gusztáv fametszete *Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képben [1887–1901]* című kiadványból.)

Madách-bicentenárium a 2023-as Nemzetközi Színházi Olimpián

Ebben az évben a világszínház ünnepi találkozópontjává válik Budapest és Magyarország, lévén, hogy otthont ad a nemzetközi kulturális élet egyik kiemelkedő eseményének, a 10. Színházi Olimpiának. Húsvéttól Szent Iván éjjeléig, 2023. április 1. és július 1. között 35 ország 200 társulata 70 helyszínen 550 előadással várja majd a hazai és a külföldi közönséget.

A Színházi Olimpia egyik fókusza és kiemelt eseménye a Madách-bicentenárium megünneplése lesz, annak apropóján, hogy a magyar drámairodalom egyik legnagyobb alkotója, Madách Imre 200 éve születetett és 140 éve mutatták be fő művét, *Az ember tragédiáját*. Madách munkásságát nemcsak konferenciák, kiállítások, új könyvek foglalják majd össze, hanem egy egyedülálló esemény is: *Az ember tragédiájá*nak kortárs színrevitele. A Nemzeti Színház igazgatója, Vidnyánszky Attila felkérésére Kanadától Anglián át Görögországig a világ számos országának színművészeti iskoláiból érkeznek csoportok, akik a dráma egyes történelmi színeit új szempontú megformálással dolgozzák fel, majd ezekből egy nagy közös produkció is készül. *Az ember tragédiájá*ból származik a 2023-as Színházi Olimpia mottója is: *„Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!”*

A 10. Színházi Olimpia jelképe egy bárka. A bibliai párhuzamot is megidézve ezen menthetjük át önmagunkat és értékeinket. Hogy hová? A szervezők azt remélik: a békés jövőbe. Európában, a szomszédunkban háború van. Nagyhatalmak és kis országok nukleáris fegyverek alkalmazásával fenyegetőznek. Ilyenkor felmerül a kérdés: mi a művészek dolga? Szükség van-e ilyenkor a művészetre? Van-e létjogosultsága ezekben az időkben egy olyan kulturális eseménynek, mint a Színházi Olimpia? A 10. Színházi Olimpiát szervező művészek abban bíznak, hogy megóvhatják, és ahol szükséges, újjáépíthetik azokat a hidakat, amelyeket a politika lerombol. Úgy hiszik, ehhez józanságra és mértéktartásra, jövőbe vetett hitre és egymás iránti bizalomra van szükség. És legfőképpen: a párbeszéd fenntartására. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a művészek, a kultúra képviselői nem a politika, az erő nyelvét beszélik, hanem párbeszédre törekszenek. Párbeszédre törekszenek az ukrán színházművészet képviselőivel, akiknek a háború miatt bizonytalan a részvétele a 2023-as olimpián, de most is folynak a tárgyalások, és az utolsó utáni pillanatig biztosítják számukra a lehetőséget, hogy bekerüljenek a programba. De az oroszországi művészekkel is párbeszédre törekszenek, akik a világ egyik legnagyobb színházi életének alkotói, Csehov, Sztanyiszlavszkij, Mejerhold, Ljubimov, Viszockij és Vasziljev országának művészei. A 10. Színházi Olimpia szervezői remélik, hogy ők is mihamarabb visszakerülhetnek a színházi körforgásba. ***(Szerk.: VG)***

„Megbűnhődte már e nép…”

Nemcsak a hazaszeretet, hanem az istenszeretet is olykor életáldozatot követel, amit már az ősegyház megtapasztalt. Krisztus követői tudomására hozta: *„Amint engem üldöztek, úgy titeket is üldözni fognak.”* A Római Birodalom cirkuszainak porondján ezrével végezték ki azokat a férfiakat, nőket, sőt gyermekeket is, akiknek egyetlen „bűnük” az volt, hogy kereszténynek vallották magukat. Krisztus követői lángokba, vérbe, vadállatok fogai közé temetkeztek, mert hittek az isteni szónak: akik megölik a testet, a lelket nem tudják kioltani. Az egyház hitében a vértanúk vére a kereszténység éltető ereje.

Marx a Kommunista Kiáltványt ezekkel a szavakkal zárta: *„A proletariátus a láncain kívül semmit sem veszíthet, cserébe viszont egy egész világot nyerhet.”* A *„Világ proletárjai, egyesüljetek!”* harcias jelszónak foganatja volt: a bolsevik kommunisták lángba borították a világot. A fellázadt nép hatalommal ruházta fel kommunista vezéreit, akik visszaéltek hatalmukkal és létrehozták a történelem e kegyetlen diktatúráját.

Az értelmiség a német fasizmussal tisztában volt, hiszen az már fogantatásától embertelennek mutatkozott, programjában a nem kívánt fajok, a zsidók, cigányok kiirtása szerepelt. A kommunizmus viszont megtévesztő volt, a humanizmus mezét öltötte magára, a francia forradalom eszméit hirdette: szabadságot, egyenlőséget, testvériséget. Sokan hittek az ígéretes programnak, amit a francia forradalom nem volt képes kivívni, úgy gondolták, azt a nagy októberi forradalom meg fogja valósítani. A nagy Szovjetunió a kis népek mentőangyalának szerepében tetszelgett. A báránybőrbe bújt farkas azonban hamarosan kimutatta foga fehérét. Bebörtönözte a másként gondolkodókat, milliókat küldött halálba, köztük számos hívét is. A Szovjetunió történetét a népirtások történetének lehet nevezni. A *Gulag-szigetvilág*ot olvasva és a kommunista börtönökből szabadult rabok elbeszéléseit hallgatva, önkéntelenül is a ruandai borzalmak egyik szemtanújának mondása jut eszünkbe: *„Nem maradt már ördög a pokolban, mindnyájan Ruandában tanyáznak.”*

A kommunista hatalomátvétel után tájainkon *(Romániában – a szerk.)* is kiderült, hogy a népuralom helyett oligarcha került trónra. A pártvezér rövidesen diktátorrá vált, a demokrácia mezében önkényesen uralkodott. Műveletlen, elvtelen emberekkel vette magát körül, akik szolgai módon teljesítették a felülről jövő utasításokat.

Az 1950-es évek légkörét nehéz szavakba önteni. Az igazságszolgáltatás formasággá silányult, az ügyész, a törvénybíró, a rendőr pártutasításokat hajtott végre. A Párt állapította meg, hogy ki a nép ellensége. A besúgóhálózat kiépítése, ártatlan emberek zaklatása, kínzása, a kirakatperek drákói ítélete rémületbe ejtette a lakosságot.

A második világháború befejezése után következett az „osztályellenséggel” való leszámolás, létrehozták a fogolytáborokat, amelyekben embertelen körülmények között tartották a rabokat. A Duna-csatorna sártengerében a hajcsárok az idős, beteg értelmiségieket, papokat, szerzeteseket, kulákokat úgy hajtották, mint annak idején a fáraó tisztviselői a zsidókat az egyiptomi fogság idején.

A Brassó mellett, Földváron létesített fogolytábor egyike a kirívó eseteknek. A román kommunista kormány úgy tett, mintha a háború befejezése után ott felejtette volna a magyar foglyokat. A Magyar Népi Szövetség hiába tiltakozott, az írásbeli beadványokra nem is válaszoltak. A kommunista kormány húzta-halasztotta az embertelen létesítmény felszámolását. Groza Péter miniszterelnök több ígéretet is tett, de nem intézkedett, ugyanakkor ország-világ előtt román–magyar megbékélésről áradozott.

A Román Kommunista Párt, amelyet többnyire magyar kommunisták alapítottak, élen járt a Moszkvából irányított program végrehajtásában, tüntetőleg bizonyítani akarta a nagy testvér iránti hűségét, kifejezvén háláját az ország „felszabadításáért”, később Észak-Erdély visszacsatolásáért. Mihelyt a nyugati széljárás a kommunista országban is éreztette hatását, a Sztálinvárosra átkeresztelt iparváros visszakapta eredeti Brassó nevét.

Magyarországon és néhány volt kommunista országban a kommunizmus bukása után „Terror Háza” múzeumokat létesítettek, amelyekben összegyűjtötték a kommunista terror dokumentumait, a túlélők vallomásait. Az állambiztonság titkos levéltáraiban tárolt anyag jelentős részét azonban a korábbi rendszer éltetői az átmenet zűrzavarában megsemmisítették, így bűntetteikre csak az Örök Bíró színe előtt derül majd fény. A megmaradt töméntelen anyag a besúgók, ügynökök tevékenységének állít szomorú emléket.

A kommunizmus megbukott, de eszméje sokakban továbbél, kitartanak „hitvallásuk” mellett. Szívük ma is balra húz, amit szavazataik tükröznek.

A próféták felpanaszolták, hogy üzenetük olykor pusztába kiáltó szónak bizonyult. A kommunista diktátorok bűneire való emlékeztetésnek is ez lenne a sorsa? A mában élőknek kell erre választ adniuk!

Czirják Árpád

Kétszáz éves a himnuszunk szövege

A *Hymnus, a’ Magyar nép zivataros századaiból* (röviden és mai helyesírással a *Himnusz)* Kölcsey Ferenc legnagyobb hatású költeménye. Kétszáz évvel ezelőtt, 1823-ban írta Szatmárcsekén, január 22-én tisztázta le és jelölte meg dátummal a szöveg kéziratát. (Ezt a napot ünnepeljük 1989 óta a magyar kultúra napjaként.)

A magyarságnak a XIX. századig nem volt önálló nemzeti himnusza, a katolikusoknak és a reformátusoknak is saját népimnuszuk volt. Kölcsey mintegy harminc nyelvre lefordított és Erkel Ferenc által 1844-ben megzenésített, össznemzeti imádsággá nőtt műve, több próbálkozás után végül a magyar alkotmány 1989-es módosítása révén vált hivatalos nemzeti himnuszszá. Magyarország 2012. január 1-jén életbe lépett Alaptörvényének preambuluma is a *Himnusz* első sorával kezdődik: *„Isten, áldd meg a magyart!”*

Kölcsey Ferenc:

Himnusz

A magyar nép zivataros századaiból

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A múltat s jövendőt!

Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.
S merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.

Értünk Kunság mezein
Ért kalászt lengettél,
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél.
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára,
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
Gyúlt harag kebledben,
S elsújtád villámidat
Dörgő fellegedben,
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad felettünk,
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Ozman vad népének
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének!
Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám, kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre!

Bújt az üldözött, s felé
Kard nyúlt barlangjában,
Szerte nézett s nem lelé
Honját e hazában,
Bércre hág és völgybe száll,
Bú s kétség mellette,
Vérözön lábainál,
S lángtenger fölette.

Vár állott, most kőhalom,
Kedv s öröm röpkedtek,
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek.
S ah, szabadság nem virul
A holtnak véréből,
Kínzó rabság könnye hull
Árvák hő szeméből!

Szánd meg Isten a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart
Tengerén kínjának.
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A múltat s jövendőt!

Kilencven éve született Lukácsovits Magda

Az egyházüldözés éveinek hitfestő művészeként alkotott kimagaslót, maradandót

A rendszerváltozás előtti évtizedek neves erdélyi egyházművésze, Lukácsovits Magda 1933. január 8-án született Nagykárolyban. Elemi iskoláit a szatmári irgalmas nővéreknél végezte, a középiskolát pedig a Piarista Főgimnáziumban kezdte meg 1944-ben. Tanulmány- és életútjának folytatása azonban korántsem volt ennyire zökkenőmentes.

A fiatal tehetség szülővárosát a történelem 1945-ben ismét Romániához csatolta, 1948-ban pedig az egyházi iskolák államosítása is bekövetkezett. A köztiszteletben álló Lukácsovits család csakhamar megtapasztalta a kisebbségi lét minden szomorúságát: a szülőket bebörtönözték, s mivel a megszüntetett piarista gimnázium helyett Nagykárolyban állami gimnáziumot nem létesítettek, középiskolai tanulmányaiból Magda egy évet elveszített. Édesapja kékfestő műhelyében segített a nővérének. Végül ügyvédi közbenjárásra édesanyját hazaengedték, édesapja büntetését pedig egy évre mérsékelték.

Magda 1949-ben beiratkozott a tanítóképzőbe, de azt sem volt módja befejezni. Hiába volt az iskola legjobb tanulója, 1952-ben kizárták s egyúttal az ország összes iskolájától is eltiltották. Kulákgyermeki megbélyegzettsége miatt még a városi kertészetbe sem vették fel napszámosnak. Ekkor kezdett el komolyabban foglalkozni a festéssel és a rajzolással. Egyik volt kolléganője biztatására 1953 nyarán néhány rajzával felkereste Agricola Lidiát, a Nagybányai Művészeti Líceum tanárát, aki azonnal az igazgatóhoz, a híres szobrász Vida Gézához fordult. Az igazgató nyomban levelet írt a művészeti iskolák felügyeletét ellátó Művészeti Bizottságnak, kérve, hogy különleges tehetségére való tekintettel hagyják figyelmen kívül Lukácsovits Magda kulák származását és engedélyezzék az iskolába való felvételét. Ez meg is történt, a jelentkezőt felvették, mégpedig rögtön a harmadévre. Ez az öröm sem tartott azonban sokáig, az iskolaév befejeztével ugyanis megszűnt Nagybányán a festészeti középiskola; a tanulókat Kolozsvárra, illetve Marosvásárhelyre irányították. Magda Kolozsvárra kérte az áthelyezését, mivel tervei között az ottani főiskola elvégzése is szerepelt.

Hiába érettségizett színjelessel, ami feljogosította volna arra, hogy bármelyik főiskolára felvételi vizsga nélkül beiratkozzék, amikor ő a kolozsvári Képzőművészeti Főiskolán ezt megtette, ott ilyen kijelentést kellett hallania: *„Hogy képzeli ezt, Lukácsovits elvtársnő? Ez magára nem vonatkozik, mert magának egészségtelen a származása!”* Ekkor Miklóssy Gábor festőművésznek sikerült elérnie, hogy Magda részt vehessen a felvételivizsga rajztesztjén. 1955-ben, a 14 helyre pályázó 96 jelentkező közül Lukácsovits Magda elsőként nyert felvételt a kolozsvári Képzőművészeti Főiskolára.

Ezekből az éveiből számos fej- és alaktanulmány, életkép származik. Itt is kitűnt kiváló karakterábrázolásaival. Kompozícióira harmónia és finom színhasználat volt jellemző. A restaurálást már korábban gyakorolni kezdte, templomok festésével pedig harmadéves korában kezdett el foglalkozni: a gilvácsi templom festését 1958-ban, a csomaközit 1960-ban végezte, hatodévesként pedig Désre készített tervet. 1961-ben megszerezte hivatásos képzőművész diplomáját, amellyel rajztanári állás vállalására kötelezték. Öt éven át tanított Vajdahunyadon, előbb általános iskolában, majd a városban működő művészeti iskolában. Klerikális beállítottságát a hatalom emberei itt is rossz szemmel nézték. *„Minden nyári szünidőben festettem, amiért fel is jelentettek… de Hunyad megye iskolaügyi főfelügyelője a dossziét eltüntette, mivel jó tanárnak tartottak. […] Ostobaság volna azt mondani, hogy azért lettem egyházi festő, mert kulák voltam, a kettőnek semmi köze nincs egymáshoz. Azért lettem egyházi festő, mert jól megtanultam a hittant és sokat gondolkoztam”* – emlékezett vissza az akkori évekre.

Oltártér-kialakításai a II. Vatikáni Zsinat üzenetét hordozták

1966-ban Temesváron egyházi házasságot kötött Hatzack Idmar mérnökkel. Miközben két gyermeküket nevelték, Magda jutányos áron, sokszor ingyen templomokat festett.

A II. Vatikáni Zsinat után életbe lépett liturgikus reform új művészeti tevékenységi területet nyitott meg előtte: számos erdélyi és partiumi templomban tervezte meg az oltárterek újjárendezését és irányította azok új objektumokkal – szembenéző oltárral, ambóval, szediliákkal, húsvéti gyertyatartókkal, kő-, fa vagy kovácsoltvas-keresztelőkutakkal – való felszerelését. Erről ő maga egy helyütt így vélekedett: *„Ha munkám a templomokban akár csak egyetlen embert is megindított, már nem volt hiába.”*

Vencser László az Ettringenben 2008-ban rendezett *Biblia pauperum* című kiállítás megnyitóján pedig így fogalmazott: *„Az erdélyi templomok számos oltártere őrzi Lukácsovits Magda jelentős munkájának nyomait. Ő azok közé tartozott, akik a zsinati tanítások terjesztésében úttörő munkát végeztek, hiszen 1971-től kezdve a liturgikus reformnak megfelelő oltártér-kialakításokat tervezett és végig is kísérte kivitelezésüket. Csodálatos módon tudta összekapcsolni a régit az újjal, a hagyományt a megújulással, a népiességet a modernséggel; ezért a szakmai tevékenységéért a püspökségek és a plébániák sohasem tudnak eléggé hálásak lenni neki. Az emberek először csak az oltártérkialakítások révén szereztek tudomást arról a zsinatról, amely a reformokat magával hozta, s ebben Lukácsovits Magda egyházművész kiemelkedő szerepet játszott.”*

Portréi világszerte ismertek

Lukácsovits Magda művészetének másik kiemelkedő eleme a portré. A portréfestést a képzőművészeti főiskolán kezdetben otthon, a családtagok és rokonok körében gyakorolta, majd 1960-ban a dési ferences atyák kérésére vászonra vitte Báthory András bíboros-fejedelem és Fráter Somlyai Miklós provinciális arcképeit. 1961-ben Keöpeczy Sebestyén József heraldikus, címerfestő, genealógust is megörökítette Kolozsváron, majd 1983-tól kezdve számos főpap portréját megfestette. Ezek közül a legkiemelkedőbbek a Márton Áron és Jakab Antal püspökök arcképei. Bálint Lajos, Erdély első érseke után Boros Béla temesvári címzetes érsek, Sebastian Kräuter temesvári megyéspüspök és utódja, Martin Roos főpásztor portréját is megfestette.

Tempfli József néhai nagyváradi püspök így méltatta Magda művészetét: *„Kiállított képeit először szűkebb körű iskolai kiállításai alkalmával csodálhattam meg, később pedig többek között boldog emlékű Márton Áron gyulafehérvári püspökről ma már világszerte ismert, kitűnően sikerült portréalkotásai révén találkoztam művészi munkájával. Az alakuló világ megjelenítésével kapcsolatos képei közül a csomaközi templom Krisztus Király-plafonkompozícióját emelem ki, amelyen Péter és Pál apostolok, történelmi nagyjaink és akkori Szentatyánk, XXIII. János pápa is helyet kapott. Magda tervezte meg a gyulafehérvári székesegyház belső terének liturgikus elrendezését is. Munkásságáról és személyiségéről egyaránt csak nagy tisztelettel és elismeréssel tudok nyilatkozni.”*

Németországból is hazatekintve

Családjával 1981-ben Bad Tölzben telepedett le, ahol férje állandó diakónusként a Müncheni Főegyházmegye szolgálatába lépett, Magda pedig egy nagy templomrestauráló cégnél kapott munkát és műtermet, ahol a plasztikától a freskók helyreállításáig rendkívül sokoldalú feladatot látott el.

A kommunista elnyomás idején Erdélyben nem volt lehetősége műveit, főként egyházművészeti alkotásait tárlatokon bemutatni, és új hazájában is csak a nyugdíjba vonulása után adódott erre alkalom. Többször vett részt csoportos kiállításokon Németországban (Indersdorf, 1991; München, 1999; Türkheim, 2003, 2005, 2006) és egyszer Budapesten (2002). Több egyéni kiállítást is rendezett: Türkheimban (2003), majd Magyarországon, Budaörsön (2007), a bajorországi Ettringenben (2008), végül szülővárosában, Nagykárolyban (2008). Csaknem a teljes életművét bemutatja a férje szerkesztésével és gyermekei támogatásával 2014-ben megjelentetett, *Fidem pinxit – A hitet festette* című kétnyelvű színes képesalbum, amely tematikus fejezetekbe rendezve mintegy 300 alkotást szemléltet. Az albumhoz tartozó 80 oldalas szöveges melléklet az alkotásokhoz kapcsolódó leírásokat és 24 grafikát tartalmaz. Az albumot férje, Idmar, tárlatokkal kísérve, Kolozsváron, Gyergyószentmiklóson, Székelyudvarhelyen és Gyimesbükkön is bemutatta.

„Talán nem nagyképűség tőlem, ha azt hiszem magamról, hogy hazánkban én voltam az első, aki megpróbáltam a festményeken közelebb vinni a vallási igazságokat az emberekhez. Először barokk stílusban kezdtem a munkát: Gilvácson, az első templomfestésemnél több levegőt kívántam, a pici templomocskában a mennyezetet és a falakat a barokk illuzionista felfogásával és módszerével meg akartam nagyobbítani. Általában a természetes nagyságnál nagyobb figurákat festettem, hogy mire azok a nézőhöz érkeznek, embernagyságúvá váljanak. Sok olyan képem van, amelyen több hitigazságot foglaltam össze (mint például a gyergyószentmiklósi Hiszekegy-képsorozaton) és amelyen – ahogy annak idején megállapították róluk – az egyes képek elmélkedés tárgyául is szolgálhatnak” – vallotta önmagáról a művésznő.

A gyertya leégett

Lukácsovits Magda utolsó alkotása egy 2010-ben festett csendélet, amely egy hervadó virágcsokrot ábrázol egy csonkra leégett és kialudt gyertyával. Ezt a címet adta a festménynek: *„A gyertya leégett.”* A kép szimbólumává vált élete utolsó fejezetének.

2010 után Parkinson-kór következtében fokozatosan hanyatlott a kézügyessége, mozgékonysága, látása, szellemi képessége, egyre több segítségre, ápolásra szorult, de sorsát türelemmel viselte hét éven keresztül.

2017. május 7-én a világ szegényebb lett egy emberrel és egy alkotóval, akit mindig az Istenbe vetett hit, az egyház iránti hűség és az emberek iránti szeretet vezérelt.

Nagykárolyban a Károlyi-kastélyban berendezett Lukácsovits Magda-emlékszobában válogatás tekinthető meg portré-, csendélet- és tájkép-alkotásaiból, a Kalazanci Szent József-templomban, az oratórium alatti kápolnában pedig egy vallásos témakörű gyűjteménye látható erdélyi templomok falképeihez készített vázlataival.

Ő immár férjével együtt várja a feltámadást, mi pedig szeretettel gondolunk rájuk és imádkozunk nyugalmas pihenésükért.

Az örök világosság fényeskedjék mindkettejüknek!

Varga Gabriella

Ima a betegekért

Urunk, Istenünk, az év mindennapján, de különösképpen is a betegek világnapján (február 11-én) Hozzád fohászkodunk testi, lelki és szellemi egészségük elveszítését elszenvedő embertársainkért. Arra kérünk Téged, hogy ha lehet, vezesd el őket a gyógyuláshoz, ha pedig nem lehet, akkor enyhítsd szenvedéseiket, lásd el őket a türelem erényével és világítsd meg számukra a szenvedéseik felajánlásában rejlő lehetőségeket. Küldjél melléjük segítőket, akik támogatják őket életüknek ebben a nehéz szakaszában és imáikkal kísérik őket, mint ahogy mi is tesszük. Ámen.

Terjedő vandalizmus

A kulturáltnak hitt Nyugaton egyre gyakoribb a templomok meggyalázása. Egy időben inkább a régiségkereskedők „megbízásából” tulajdonították el műkincsrablók korabeli kegytárgyakat, szentképeket, gyertyatartókat, amelyeket aztán antikboltokban busás áron kínáltak gyanútlan vevőknek. Az egyház ez ellen úgy próbált védekezni, hogy napközben lezárta a templomok belső terét és csak a szentmisék idejére nyitotta meg a padsorokat a bejárattól elválasztó rácsot. Ritka eset azonban, ha egy templomba éjjel törnek be, és távolról sem azért, hogy raboljanak, hanem csupán pusztítási ösztönből. Így történt ez nemrég két alkalommal is a müncheni egyetemi templom, a XIX. század első felében épült Ludwigskirche esetében. Igaz, egy 30 kilós bronzszobrot magukkal is vittek, de több más hasonló alkotást súlyosan megrongálva a helyszínen hagytak. A német rendőrség egyelőre tanácstalanul áll a bűncselekmény felderítését illetően. A vandalizmus ugyanis mindkét esetben egyazon szobrászművész, Habsburg Gabriella alkotásai ellen irányult. A meggyalázott kegytárgyak a keresztút állomásait ábrázolják modern formában. Habsburg Ottó leánya, Gabriella közismert szobrász, akinek főleg vallási ihletésű alkotásai több templomot is díszítenek. A Münchenben történt esetet ő maga szintén a pusztítási ösztön bizonyítékának tartja, a rendőrség viszont azt sem zárja ki, hogy fanatikus bűnözők művével van dolguk, mert az egyik megbecstelenített szobor Krisztus kereszthalálát ábrázolta, amelyre a tettesek „Jézus él” feliratú táblát aggattak.

Habsburg Gabriella leginkább acélt és bronzot, vagy egyenesen nemesfémet használ alkotásainak elkészítéséhez. Kis- és középméretű plasztikáit neves galériák szívesen állítják ki. A bajor főváros Egyiptomi Múzeuma elé tervezett „Betasith” nevű monumentális alkotása egy ideje a müncheni repülőtér egyik belső terét díszíti. Az utolsó osztrák császár és magyar király unokája 1956-ban Luxemburgban született és a bajorországi Starnbergi-tó közelében fekvő Pöcking falucskában nőtt fel, mert a szülei, Ottó és Regina ott éltek. Gabriella korán kitűnt művészeti tehetségével. Néhány évig filozófiát hallgatott a Müncheni Egyetemen, majd 1978 és 1982 között elvégezte a képzőművészeti akadémiát. Testvérei közül ő az egyetlen, aki nem főrangú házasságot kötött. Férje német ügyvéd volt, akitől három gyermeke született. Röviddel házassága felbontása után Grúzia (Georgia) fővárosába költözött, ahol kinevezték a tbiliszi képzőművészeti egyetem tanárának. Az egykori Szovjetunió felbomlása után önállósult kaukázusi ország, Grúzia a kultúrájával, történelmével és jelenével igencsak bűvöletébe vonta, ezért a tbiliszi parlament 2009 őszén diplomáciai szolgálatra kérte fel és kinevezték Grúzia berlini nagykövetének. Hivatali időszakának lejárta óta is számos nemzetközi fórumon, így a tekintélyes osztrák külügyi társaságban is ő képviseli Grúziát. Emellett nem hanyagolja el művészi tehetségének kifejeződését sem, így New Yorktól Bécsig múzeumokban és galériákban állítja ki legújabb alkotásait. Édesanyja, Regina 2010-ben bekövetkezett halála óta Habsburg Gabriellára szállt a Csillagkeresztes Rend Nagymesteri Tisztsége. A kizárólag nemesi származású nők számára létrehozott és a Szent Kereszt tiszteletén munkálkodó, jótékony célú Csillagkeresztes Rend élén 1668-ban történt megalapítása óta osztrák főhercegnők álltak.

Vincze András

Ferenc pápa imaszándéka februárra

Az egyházközségekért. Imádkozzunk, hogy megélve a kommuniót, a krisztusi közösséget, a plébániák egyre inkább a hit, a testvériség és a befogadás közösségeivé váljanak a leginkább rászorulók számára.

Ha valaminek szent nyugtalansággal és aggodalommal kellene eltöltenie bennünket, akkor annak a tudatnak, hogy olyan sok testvérünk él Jézus Krisztus vigasztaló barátsága, fénye és ereje nélkül. Nem tartoznak semmilyen hívő közösséghez, ami meg tudná tartani őket, ahol megerősödhetnének és rátalálhatnának az élet értelmére. Remélem, hogy nem annyira a hibázástól való félelem határoz meg bennünket, hanem sokkal inkább a bezárkózástól való félelem, annak a félelme, hogy bezárjuk magunkat a kialakult struktúráink hamis biztonságába, azokba a normákba, amelyek kérlelhetetlen bírákká tesznek bennünket, olyan szokásokba, amelyek nyugalommal töltenek el bennünket, míg kívül egy nagy sokaság éhezik, és Jézus szünet nélkül ismétli: *„Ti adjatok nekik enni”* (Mk 6,37). A plébánia a helyi egyház látható arca, hely, ahol az Isten szavát lehet hallgatni, ahol a keresztény élet növekedhet, ahol helye van a párbeszédnek, a nagylelkű, tevékeny szeretetnek, a szentségimádásnak és az eukarisztia ünneplésének. Ez nem egy átmeneti struktúra. Éppen mivel nagyfokú rugalmasság jellemzi, a közösség és a pásztor missziós kreativitásától és tanulékonyságától függően sokféle formát ölthet a plébánia tevékenysége. Noha nem az egyetlen evangelizációs lehetőség, mégis, ha képes folyamatosan alkalmazkodni és megújulni, akkor olyan Egyházzá tud válni, aki gyermekei között él. Ez feltételezi, hogy valóságos kapcsolata van a családokkal és az emberek életével, és nem válik egy tőlük elszigetelt struktúrává, vagy éppen a kiválasztottak egy csoportjává, akik egymást nézik… El kell azonban ismernünk, hogy ezen a területen még sok munka vár ránk… Az új evangelizáció – a plébániák megújulása mellett – a szegényekre is felhívja a figyelmünket. Arra vagyunk meghívva, hogy fedezzük fel bennük Krisztust, emeljük fel a hangunkat az érdekükben, legyünk a barátaik, hallgassuk meg őket, igyekezzünk megérteni őket és befogadni azt a titokzatos bölcsességet, amit Isten rajtuk keresztül akar nekünk mondani. *(Ferenc pápa: Evangelii gaudium)*

Hiba György SJ

Magyar katolikus jelenlét a világban – vándorkiállítás nyílt Rómában

Advent első vasárnapján, 2022. november 27-én a Santo Stefano Rotondo-bazilikában Érszegi Márk Aurél, a Külgazdasági és Külügyminisztérium munkatársa nyitotta meg a *Magyar katolikus jelenlét a világban* című vándorkiállítást, amely a bazilika baloldali belső fala mentén fölállított színes, olasz nyelvű tablókon keresztül mutatja be a magyar katolikusok szolgálatát szerte a nagyvilágban. A tárlat a római magyar jelenlét ismertetése után sorra veszi a magyar vonatkozású zarándokhelyeket, többek között Lourdes, Aachen, Mariazell, Csíksomlyó, Jasna Góra, a krakkói Wawel, Washington, Fatima, Jeruzsálem, Názáret kápolnáit és magyar emléktárgyait. Külön tabló állít emléket a határokon túli magyarok, így Erdély, Felvidék, Délvidék és Kárpátalja legjelesebb katolikus templomainak, kezdve a XI. századi gyulafehérvári székesegyházzal. A nagy panoráma bemutatja a magyar katolikusok jelenlétét Dél-Amerikában, majd szemléltetik a magyar szentek tiszteletét szerte a nagyvilágban, végül pedig a jeles katolikus magyarok külföldi szolgálatát.

A kiállításmegnyitót, valamint az Alba Regia Szimfonikus Zenekar kamaraegyüttesének Rajk Judit énekművész közreműködésével adott rövid koncertjét követően Németh Norbert olaszországi magyar főlelkész bemutatta a szokásos hóvégi szentmisét a római magyar kolónia tagjai számára. Az eseményen Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára, Kovács Ádám Zoltán római magyar nagykövet és Habsburg-Lotharingiai Eduard szentszéki magyar nagykövet is részt vett.

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje Németh Norbert rektornak

A november 27-i szentmisét követően Novák Katalin oklevele alapján, amely szerint a köztársasági elnök Dr. Németh Norbert, a római Pápai Magyar Egyházi Intézet rektora, olaszországi magyar főlelkész részére a magyar–szentszéki kapcsolatok előmozdítása, illetve a kispapok és lelkipásztorok teológiai képzését segítő tevékenysége, valamint az Olaszországban élő és az oda zarándokló magyarok lelkipásztori ellátása érdekében végzett szolgálata elismeréseként a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést adományozza, Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára átnyújtotta az elismerést a kitüntetettnek. Válaszában Németh Norbert szólt arról is: a magyar–szentszéki kapcsolatok tekintetében vallja, hogy csak a „használható hit” válhat híddá, *„amelynek nemcsak az ész az álláspontja, hanem az akarat és a szív mozdulása is. Hit nélkül nincs híd, és híd nélkül csak puszta fecsegés a hit”* – fogalmazott. Hozzátette: Rómában Szent István örökségét őrzik és közvetítik, egymásra építkeznek a munkájukban, amely üzenetet hordoz, értékez őriz és ment át egy újabb magyar generációnak azzal a feladattal, hogy a hitüket és kultúrájukat, amit ők is úgy kaptak, nekik is tovább kell adniuk.

Fraknói Vilmos-díj Szentmártoni Mihály jezsuita professzornak

Az ünnep másik eseménye a Fraknói Vilmos-díj átadása volt Szentmártoni Mihály jezsuita professzornak, aki azonban betegsége miatt nem tudta azt Habsburg-Lotharingiai Eduard szentszéki magyar nagykövettől személyesen átvenni. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes elismerő oklevelében ez áll: *„Professzor Szentmártoni Mihály jezsuita részére, a pasztorál-pszichológia területén végzett nemzetközi hírnevű tudományos munkásságának, valamint az egyházi felsőoktatásban a keresztény értelmiség teológiai tájékozódásának korszerűsítéséhez hozzájáruló jelentős munkájának elismeréseként a Fraknói Vilmos-díjat adományozom.”* P. Szentmártoni Mihály *Külföldön is jó magyarnak lenni* címmel írt köszönete *„a múlt emlék, a jövő titok, a jelen ajándék”* mottó hármas gondolatát taglalta. Magyarsága múltjából az egykori újvidéki kisfiú felidézi édesanyja szavát, aki sírva engedte a Zágrábba tanulni induló 15 éves fiát: *„Kisfiam, nálunk is nagy a paphiány, és te elmégy idegenbe papnak!”,* mire a fiú felsóhajtott: *„Istenem, miért teremtettél engem magyarnak, ha sohasem élhetek magyarok közt.”* Jelenkori magyarságában tapasztalja, hogy Isten meghallgatta kéréseit, hiszen február óta a római Német– Magyar Kollégium tanulmányi prefektusa lett szép számú anyaországi, délvidéki és erdélyi magyar növendék között. A titokzatos jövőről vallja, hogy amíg élünk, van küldetésünk. Zárógondolatában visszatér megboldogult édesanyjához. A kis Nyilas Misi jut eszébe, akit édesanyja ezekkel a szavakkal bocsátott a messze idegenbe: *„Kisfiam, légy jó mindhalálig!” Az én édesanyám* – írja – *ezt esetleg így fogalmazta volna meg: „Kisfiam, légy jó magyar pap mindhalálig!” Hiszem, hogy most már ő is megbékélt azzal, hogy a fia „külföldön lett magyar pap!”*

Humorsarok

– Gyerekek, ki tudja nekem megmondani, hogy mi a kommunizmus legfőbb célja?
– Én tudom! – kiáltja Pistike, miközben majd kiesik a padból.
– A kommunizmus célja az, hogy minél jobbá tegye az ember életét.
– Nagyon jó Pistike, kitűnő! És meg is tudod-e nevezni azt az embert?

– Mi a kommunista mese vége?
– ???
– Aki nem hiszi, annak utána járnak!

Mi a különbség a létező és a működő szocializmus között?
– ???
– A létező nem működik, a működő pedig nem létezik.

Változás a miserendben

Svájc, Lausanne: Tel.: +41-76/483-7394. Misehelyszín: Servan-kápolna (Chapelle de Servan), Chemin Eugene-Grasset 12, CH-1006 Lausanne, **havonta egyszer, a hónap első, vasárnap előtti szombatján 18 órakor.**

Gyászhír: Meghalt Funke Attila

Funke Attila, az altöttingi emlékzarándoklatok szervezője, a nyugati emigráció fáradhatatlan kutatója, katolikus hitünk rendíthetetlen hitvallója 2022. november 28-án, betegség következtében, 51 éves korában megtért Teremtőjéhez. Újságunk több évtizednyi archív példányainak digitalizálását, az Országos Széchényi Könyvtárban az EPA- (Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis) archívumunk létrejöttét neki köszönhetjük. Emléke velünk marad szívszorító rövid jegyzeteiben is, amelyek honlapunkon olvashatók. Nyugodjék békében! ***(VG)***

Rejtvény

Vízszintes: 1. Tamási Áron egyik híres regénye. 13. Hegység. 14. Mario Vargas …, perui író. 15. ... Tolsztoj. 16. Diklór-difenil-trikloretán rövidítése. 17. Papírzsebkendő-márka. 18. Végtelen Sydney! 20. Antal Örs. 21. Híres futballista volt. 22. Napos egyik feladata az iskolában. 23. Foszfor és gallium vegyjele. 25. ... *hajnali óceánt,* Omega-dal részlete. 27. Előkelő. 28. Lábak angolul. 30. Néma repülő! 32. Ariel is ez. 34. Cipőbe való. 37. Nagyon franciául. 38. Nevető. 39. Fűszer.

Függőleges: 1. Itt halt meg Tamási Áron. 2. ...változás Csíkban, Tamási Áron-novella. 3. Mértékegység. 4. Üres cél! 5. Magához szorítás. 6. Örömét leli benne. 7. Szomália és Ausztria autójelzése. 8. Balázs Sándor. 9. Peer Gynt anyja. 10. Francia énekes. 11. ... vagy nem lenni, ez itt a kérdés. 12. Női név. 17. ... ábécé. 19. YLE. 22. A te neved japánul. 24. Hosszú út, amit fasor szegélyez. 26. Román ördög. 29. Utolsó nélkül első! 31. Megszédült az LGT! 33. Német személyes névmás. 34. Kata feje! 35. Antal Orsolya. 36. Római pénz volt.

1	2	3	4		5	6	7	8	9		10	11	12
13				■	14					■	15		
16			■	17				■	18	19			
20		■	21				■	22					
23		24	■	25			26		■	27			
	■	28	29			■	30		31	■		■	
32	33				■	34				35		36	■
37				■	38						■	39	

Hirdessen az Életünkben!

Apróhirdetés:
Keret és fénykép nélkül: 100 HUF vagy 0,30 EUR/betű
Keret: 3500 HUF vagy 10 EUR
Fénykép: 7000 HUF vagy 20 EUR
Többszöri hirdetés esetén kedvezmény.

Nagyhirdetés és PR-cikk:
Teljes oldal: 400 e HUF vagy 1100 EUR
Féloldal: 300 e HUF vagy 800 EUR
Negyedoldal: 200 e HUF vagy 500 EUR
Többszöri hirdetés esetén kedvezmény.

Médiapartnereink:

Bécsi Napló
Clevelandi Magyarokért Alapítvány
Független Magyar Rádió Toronto
Kalejdoszkóp folyóirat, Toronto
Mozaik Sydney Magyar Rádió
Napjaink, West Kelowna, Kanada
Pannon RTV, Szabadka
Temerini Újság
Vatikáni Rádió

Keresse lapunkat a világhálón is:
www.eletunk.net

Lapunk megjelenése megvalósult a Magyar Kormány támogatásával. A Bethlen Gábor Alap hozzájárult a kiadónk működésével és ezzel a lapunk fenntartásával kapcsolatos költségekhez.

ÉLETÜNK
Az európai magyar katolikusok lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Misszió Média Lap- és Könyvkiadó Kft.
H–1165 Budapest, Zsemlékes út 25/A. I. 5.
Telefon: +36 70 635 7064 (privát)
E-mail: iroda@eletunk.net
Honlap: www.eletunk.net
www.facebook.com/eletunkujsag

Felelős kiadó és főszerkesztő:
Varga Gabriella

Felelős szerkesztő:
Vencser László

Konzulensek: Sajgó Szabolcs SJ, Szőcs Csaba, Varga János, Vértesaljai László SJ

Szerzők: Czirják Árpád, Hiba György SJ, Kovács Péter, Mustos Edit, Sebestyén Péter, Simon Kinga, Udvarhelyi Olivér, Vincze András

Lapunk szerzői, szerkesztői és konzulensei önkéntes alapon teljesítik vállalásaikat.

Előfizetés:
közvetlenül a kiadóhivatalnál vagy az európai magyar lelkészségeken keresztül

Előfizetés a 2023. évre közvetlenül a kiadónál:
35 EUR/év, 7000 HUF/év

Digitális változat:
20 EUR/év vagy 6000 HUF/év

Bankszámlaszámunk:

MISSZIÓ MÉDIA KFT.

OTP BANK
11716008-22527699

HU85 1171 6008 2252 7699 0000 0000
SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

Nyomdai előkészítés:
Éber Tamás

Nyomtatás:
Micropress Kft.
H–3434 Mályi, Kistokaji út 5.

A szerkesztőség a nem saját írású cikkek tartalmáért nem vállal felelősséget, mindazonáltal kellő körültekintésre törekszik. Az olvasóinktól és külső forrásokból érkező cikkek tartalmáért azok szerzői vállalnak személyes felelősséget.

Az ökumené jelenléte Szász István Tas életében

A kolozsvári születésű, Leányfalun élő nyolcvannégy éves orvos, szak- és közíró, a Hitel Múzeum-Galéria alapító-vezetője, Szász István Tas életében különös módon megnyilvánult a keresztények egysége. Édesapja református, édesanyja pedig római katolikus vallású volt, így nem csoda, hogy 1938 őszén Tavaszy Sándor püspök-helyettes megkeresztelte délelőtt, délután pedig Márton Áron akkori kolozsvári plébános is felkereste otthonukban és ezekkel a szavakkal: *„Légy jó magyar ember!”*, megáldotta. És az sem csoda, hogy gyermekkorában az édesapjával minden vasárnap reggel istentiszteletre ment a Farkas utcai templomba, délután pedig az édesanyja fogta kézen és vitte el őt szentmisére a barátok templomába. A keresztények egységéért szerveződő ökumenikus imahét alkalmából arra kértük Szász István Tast, hogy meséljen ezekről a nem mindennapi történetekről:

„Elsősorban édesanyám volt a kapocs családunk és Márton Áron akkori kolozsvári plébános között, de az 1935-ben elindított Hitel folyóiratnak is nagy szerepe volt ebben. A lapot Makkai Sándor református püspök fia, Makkai László alapította a katolikus Venczel Józseffel együtt, de hat kitűnő szám után még abban az évben megszűnt, amikor Makkai Sándor Magyarországra költözött és a fiát is magával vitte. Akkor Venczel József elhatározta, hogy a Hitelt egy nagyobb súlyú értelmiségi folyóirattá formálja, a szerkesztőségnek azonban nem lévén sem irodai, sem pénzügyi háttere, az én – a román földreform után önerőből talpra állóban lévő – szüleim felajánlották, hogy szerkesszék a Hitelt a mi otthonunkban. Így történt, hogy rendszeresen vendégünk volt Kós Károly, Dsida Jenő, Tamási Áron, Kemény János és mások mellett a nagyobb találkozókon a mindenkori unitárius és a lutheránus püspök, valamint Tavaszy Sándor református püspök-helyettes és Márton Áron, Erdély későbbi nagy katolikus főpásztora.

A Farkas utcai református templomba jártam édesapámmal vasárnap reggelenként istentiszteletre, ott konfirmáltam, odajártam – titokban – vallásórára, onnan temették egyházmegyei főgondnok nagyapámat, és apámat, aki ebbéli tisztségében az ő utóda volt. László Dezső esperes esketett, ő keresztelte a gyermekeimet – vagyis engem minden a Farkas utcai templomhoz köt. Ugyanakkor gyermek- és ifjúkoromban a vasárnapi programokhoz a reggeli istentisztelet, a több kilométeres hazagyaloglás és a szokásos rokonlátogatások mellett az is hozzátartozott, hogy édesanyámmal elmentünk a barátok templomába az esti szentmisére…”

Szász István Tas pedig megfogadta Márton Áron tanácsát és jó magyar ember lett, tanulmányai, publicisztikái, kötetei, előadásai, a Hitel Múzeum-Galéria, az Erdélyi Művészek Leányfalun kiállítássorozat, minden megszólalása, cselekedete ezt bizonyítja.

„A keresztény gyökerekből sarjadt magyarság szellemét őrizve, minden erőfeszítésem a valódi, tiszta, bölcs és önkritikus nemzettudat építését szolgálja, amely a hagyományok tisztelete, az erős hit és az ezekből fakadó magától értetődő áldozatvállalás mellett képes lehet megvalósítani a megmaradás újabb csodáját” – vallja önmagáról.

Legyünk harcostársai a kereszténység és a magyarság megmaradásáért vívott küzdelemben!

Varga Gabriella

Ministráns–ifjúsági zarándoklat Rómában 2022. november 1–5. között

A kora délelőtti órákban megérkeztünk hét ministránstársammal, János atyával és Erzsébettel, egyházközségünk lelkipásztori munkatársával Rómába, az örök városba, ahol harmóniában keveredik az ókori Róma és a modern metropolisz hangulata. Ez a város szinte mindenkit megihlet, hiszen nemcsak a történelem, hanem a kultúra, művészet, vallás, építészet, gasztronómia és a divat központja is.

A repülőtéren szívélyes fogadtatásban volt részünk. Ott várt Harsányi Edit idegenvezető, aki a buszos városnézésen kísért minket, hogy betekintést nyerjünk Róma nevezetességeibe. Buszos városnézésünket a Falakon kívüli Szent Pál-bazilikánál megszakítottuk és megtekintettük az impozáns, tekintélyt parancsoló főtemplomot, amely a négy pápai bazilika egyike. Lenyűgöző volt az előtte álló Szent Pál-szobor, a hatalmas átrium a 150 oszloppal és a csodálatos mozaikok. A bazilika érdekessége, hogy minden pápa portréja látható benne.

Másnap délelőtt Erzsébet vezetésével megtekintettük a Castel Sant'Angelo-t, amely egykoron a pápák biztonságát is biztosította. Gyönyörködhettünk a szép kilátásban a Ponte Sant Angelo-hídról, majd a Via della Conciliazione-n, a Kiegyezés útján – amely a Vatikán életét meghatározó lateráni egyezség emlékére épült – elértük a római katolikus egyház leghíresebb szimbólumát, a Vatikánt. Ez a világ legkisebb miniállama.

Megcsodáltuk a világ legnagyobb templomát, amely a hagyomány szerint Szent Péter sírja fölé épült. Felejthetetlen élményt nyújtott a bazilikában lévő ergyedülálló Pieta-szobor, amely Michelangelo műve, és a monumentális, 42 méter átmérőjű kupola, amely a bazilika éke.

A legfelemelőbb élményt azonban a Ferenc pápa által az elhunyt pápákért celebrált misén való részvétel jelentette.

Megtekintettük a bazilika előtt elterülő elipszis alakú díszteret, amely Bernini tervei alapján készült, és két oldalról félkör alakú négyes kollonádok szegélyezik, amelyek 284 oszlopból és 88 pillérből állnak. Az oszlopcsarnok tetején 162 szent barokk szobrában gyönyörködhettünk. A tér közepén egy Egyiptomból származó, 9 méter magas vörösgránit obeliszk magasodik az ég felé.

A tér érdekessége, hogy a két szökőkút és az obeliszk között van egy sötét márványlap, ahonnan megfigyelhetjük a tökéletesen összehangolt dór oszlopsorokat, amelyek az optikai bravúr következtében egyetlen oszlopnak tűnnek.

Délután a Vatikáni Múzeumot tekintettük meg Harsányi Edit idegenvezető vezetésével. A múzeumban felbecsülhetetlen értékű kincseket őriznek, a csodálatos szobroktól (mint például a Laokon-szoborcsoport) Raffaello falfestményein keresztül Michelangelo Sixtus-kápolnában lévő remekművéig. Ezek nem mindennapi alkotások és egyszerűen csodálatosak.

A következő napunk témája az ókori Róma volt, ahová Edit, az idegenvezetőnk is elkísért minket. Leírhatatlan érzés volt azokon a köveken sétálni, ahol az ókor nagyjai is sétálgattak. Megtekintettük a Forum Romanumot a Colosseumon keresztül – amely ékes bizonyítéka a rómaiak magasszintű építészeti kultúrájának – a Capitoliumig.

E nap fénypontja volt a Vincoli-i San Pietro-templomban tett látogatásunk, ahol megcsodálhattuk a Michelangelo kezéből kikerülő, szavakkal le nem írható remekművet: a *Mózes*t. Közös ima után folytattuk barangolásunkat.

A Lateráni-bazilikában megtekintettük a mindenkit ámulatba ejtő 15 márványszobrot, amelyek a zárt oszlopsorokat díszítik. Ez a bazilika fontosságát tekintve vetekszik a Szent Péter-bazilikával, hiszen évezredeken át ez volt a pápák lakhelye. A negyedik bazilika, amelyet megtekintettünk, egy kicsit kívül esik a történeti értékekben, szépségekben gazdag belső városrészektől, de ez szépségét nem befolyásolja. A Santa Maria Maggiore-bazilika a legnagyobb és legragyogóbb a Szűz Mária tiszteletére emelt valamennyi római templom közül. Egyedülálló a cosmata stílusú mozaikpadló a vörös és zöld drágakőberakásokkal, illetve a pompázatos, reneszánsz mennyezet.

A következő napunkon Erzsébet vezetésével bejártuk a lenyűgöző belvárost: Piazza del Popolo, Spanyol lépcső, Victor Emmanuel-emlékmű, Trevi-kút, Piazza Navona... A Pantheon nyitott kupolája is ámulatba ejtett minket. Az épületben több híres személyiség is örök nyugalomra talált, köztük Raffaelo is.

A fárasztó, de élménydús városnézés után szabad program következett, amelynek keretében megkóstolhattuk Róma állítólag legfinomabb kávéját is és még fagylaltra is jutott időnk.

Az utolsó napon egy katakombát tekintettünk meg, majd elutaztunk a Tivoli nevű kisvárosba. A Villa D'Este megtekintése volt zarándoklatunk utolsó állomása. A reneszánsz kertművészet lélegzetelállító élményt nyújtott. A villa kertjében szobrokkal díszített számos szökőkutat és egy vízi orgonát is láthattunk.

Késő este élményekben gazdagon érkeztünk meg a müncheni repülőtérre. Hálás vagyok, hogy részese lehettem ennek az információkban gazdag utazásnak.

Tepfenhart Isabella, München

Adventi-karácsonyi ünnepség Münchenben

Immár hagyománnyá vált Münchenben, hogy a Müncheni Magyar Katolikus Egyházközség advent harmadik vasárnapján, az örvendezés napján rendezi meg adventi-karácsonyi ünnepségét. 2022. december 11-én a müncheni Szent Erzsébet-templomban a 11 órakkor kezdődő magyar nyelvű szentmise kezdete előtt Szarvas Erzsébet, a Müncheni Magyar Katolikus Egyházközség lelkipásztori munkatársa irányításával a ministránsok meggyújtották a harmadik gyertyát az adventi koszorún. Délután négy órára a Salesianer Don Boscos Jugendwohnheim díszterme is megtelt magyarokkal. A pandémia okozta hároméves szünet után ismét megvalósulhatott az adventi ünnepség, amelynek szervezője ugyancsak Szarvas Erzsébet volt. A színpadot az adventi koszorú ékesítette.

Az ünnepi műsorban felléptek a Hétvégi Magyar Iskola második osztályos diákjai és a müncheni cserkészek. Az egyházközség erdingi, valamint müncheni énekkara csodálatos énekszámokkal segítette az advent és karácsony üzenetének elmélyítését. A MüMa Színház szereplői nincstelen hajléktalanok figuráit elevenítették meg a színpadon, akik a boldogságot nem az anyagi gazdagság útján érik el, hanem azáltal, hogy lehetőségeik szerint segítenek másokon.

„A boldogságot nem mérhetjük sohasoha kincsben” – hangzott el az egyik karácsonyi versben. A narrátor hangsúlyozta, hogy a karácsony egy csoda, amely arra biztat bennünket, hogy induljunk el a fény után. Mindegy, hogy kinek milyen a bőrszíne vagy honnan származik, meg kell fognunk egymás kezét, s akkor karácsony lesz egész éven át. Olykor elég egy kis odafigyelés, hogy a szenvedők szívét ismét betöltse a meleg és a szeretet.

A karácsonyi versek Brencsics Zsófia, Brencsics-Király Dóra, Laenger Felicia, Laenger Patrick és Halász Félix tolmácsolásában kerültek színpadra.

Az ünnepség végén a színpad előtt összegyűlt gyermekeket a Mikulás személyesen is meglátogatta és ajándékokkal lepte meg őket.

Nemcsak az adventi időszaknak általában, de ennek az ünnepségnek is megvolt minden korosztály számára a maga varázsa.

Lanner Katalin, München

Főpásztori látogatás Innsbruckban

Az innsbrucki magyar katolikus egyházközösség, amely 75 éves múltra tekint vissza, hosszú évek kihagyása után újra ünnepelhetett. 2022. november 13-án a tiroli megyéspüspök, Hermann Gettler látogatott el a Magyar Házba és tartott szentmisét. Ez alkalommal, a hagyományokhoz híven, az elhunyt tagokra, barátokra emlékeztünk vissza. Nagy örömünkre, sokan jelen voltak a vasárnapi szentmisén és a végén a hívők orgonakísérettel énekelhették a *Boldogasszony anyánk* című, jól ismert éneket.

Az elmúlt évben a szentmiséket ugyan újra a Magyar Házban tartottuk, de koronamegbetegedések miatt többször le kellett mondanunk a tervezett rendezvényünket.

Továbbra is gondot jelent számunkra a havonta egyszeri misére magyar papot találni. Miután a magyar jezsuita atyák itt Innsbruckban az elmúlt években mind meghaltak, azóta hónapról hónapra gond és küszködés megoldást találni. A budapesti diaszpórai lelkészi hivatal segítségével sikerül néha egy-egy szentmisét megmenteni, azonban sajnos nekik sem egyszerű a „csodacilinderből” egy-egy utazó kedvű, szabad atyát elővarázsolni.

Megvalósult a Magyar Kormány Támogatásával
Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság
Bethlen Gábor Alap

Advent és karácsony Innsbruckban

Novemberben már készültünk a karácsonyesti szentmisére, amelyre Pannonhalmáról P. Hegedüs Odó OSB látogatott el hozzánk. A püspöki misét követően megjött a hívők lelkesedése is, erre az alkalomra jelezték egy kis énekkar felállítását, hogy a hagyományos karácsonyi énekeket előadhassák. A gyermekek sem maradtak feladat nélkül, ők az ünnepre verseket tanultak.

December 18-án a szépszámú hívek együtt imádkoztak-énekeltek, a Mamák kórusa régi, alig ismert karácsonyi énekeket adtak elő, a gyermekek verseket szavaltak. A jelenlévők meglepetésére egy innsbrucki fúvósnégyes tiroli karácsonyi dalokat játszott, amit a hívők nagy tetszéssel fogadtak. (Tiroli szokás, hogy a fúvósok házról járnak és zenével köszöntik a közelgő karácsonyi ünnepet.)

A misét hagyományos karácsonyi agapé követte, a hölgyek a házisütésű finomságokat tálalták fel, és persze a forraltbor sem maradhatott el.

Nagyon reméljük, hogy az új esztendőben ismét rendszeresen tudunk majd szentmisét tartani.

Már most nagy az érdeklődés a nyári zarándokút iránt. Több mint tizenöt éve rendezünk (két év kihagyásával) zarándokutakat az itteni, közeli kegyhelyekre. Eddig főleg a dél-tiroli és az észak-olasz zarándokhelyeket kerestük fel, illetve az utóbbi években a dél-bajor vidékre is ellátogattunk.

A kis, de lelkes egyházközösség nevében
Dr. Szabados Péter